



„Hiszem, vallom, tapasztalom, hogy fontos, sőt kiemelt szolgálat az emberek arcára mosolyt csalni, a kedvetleneket felvidítani, a szomorkodókat derűre vezetni.”

„Imádkozom: legyen vidám” ► 2. oldal

„A lutheranizmus Magyarországon is, mint mindenhol, az egy szent katolikus és apostoli egyház folytatásának tekintette magát.”

Societas Oecumenica ► 7. oldal

„Azt hangsúlyozza, hogy hátrébb kellene húzódnunk a technikai vívmányoktól, és meg kellene próbálnunk élvezni az adott pillanatot. Nincs szükség arra, hogy minden órában megnézzük az üzeneteket, ugyanis azok mind – szinte kivétel nélkül – várhatnak egy napot. Babauta úgy döntött például, hogy nem használ tovább e-mailt.”

A mobilkorszak eleje és vége ► 15. oldal

Országos lelkészkonferencia ► 3. oldal  
Lelkészintéző tanévnyitók ► 4. és 11. oldal  
Interjú az EPSZTI vezetőjével ► 5. oldal  
A barátság dimenziói ► 9. oldal  
Miért jött Jézus? ► 13. oldal  
Püspöklátogatás Mikkelen ► 14. oldal

## Luther almafája és a fasori alma mater



Dr. Glatz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia korábbi elnöke és Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere az újraindításának 25. évfordulóját ünneplő Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium tanévnyitó ünnepségén

## EPSZTI: új evangélikus pedagógiai intézmény

► Könyörgésre és hálaadásra gyűltek össze augusztus 29-én a józsefvárosi evangélikus templomban az EPSZTI, vagyis az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet megnyitóján. Az új létesítmény a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) negyvenharmadik köznevelési intézménye, melynek feladata a negyvenkét óvoda, iskola, illetve kollégium szakmai munkájának segítése. Vezetésével Tarjáné Solyom Ildikót bízta meg az intézménnyel szorosan együttműködő MEE Országos Irodájának Nevelési és Oktatási Osztálya.

„Tanítás úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” – állt a lépcsősorral illusztrált meghívón a 90. zsoltár tizenkettedik verse. Gáncs Péter elnök-püspök áhítatában a lépcsőt kifejező képnek vélte, az új létesítmény elindításával ugyanis vélekedése szerint egyházunk újabb lépcsőfordulóhoz érkezett. Számba kell vennünk mindazt, amink már van, és hálát kell adnunk érte. Voltunk már a pincénél is lejjebb – utalt az oktatási intézményeitől megfosztott evangélikus egyház egykori „áldatlan” állapotára.

► Folytatás az 5. oldalon

► Újraindításának huszonötödik évfordulóján ünnepi istentisztelettel nyitotta meg tanévét hétfőn reggel a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium. Az 1823-ban alapított oktatási intézmény melletti evangélikus templomban Gáncs Péter elnök-püspök hirdette Isten ígését. A jubileumi alkalom vendégeiként ezúttal az emberi erőforrások minisztere, Balog Zoltán, valamint dr. Glatz Ferenc akadémikus köszöntötte az egykori evangélikus iskolák közül elsőként visszakapott gimnáziumot. A szoboravatással és fogadással kiegészült ünnepség résztvevői között szép számmal akadtak öregdiákok is, így az egymást követő generációk egyszerre eleveníthették és fedezhették fel az alma mater múltban gyökerező, ám újra meg újra gyümölcsöket hozó értékeit.

Az évfordulós eseményhez kapcsolódó – zenével és szavalattal átkötött – beszédek a tanítói hivatás és a tanulói elhivatottság jelentőségét emelték ki.

Prédikációját a püspök egy Kundera-idézettel kezdte: „Bekötött szemmel kelünk át a jelenen. (...) Csak később, amikor a kötést levesszük, és szemügyre vesszük a múltat, csak akkor eszmélünk rá, mit éltünk át valójában, és akkor értjük meg a történet jelentését.” Gáncs Péter a rendszerváltással szinte párhuzamosan lezajló '89-es újrakezdést egyfajta „kis pünkösdeknek” nevezte, szerinte azonban az ebben rejtlő isteni közbenjárást nem feltétlenül a múltban vagy a jövőben érdemes

keresnünk, sokkal inkább a jelenben kellene megélnünk. Hiszen – ahogyan azt Balog Zoltán ünnepi gondolatai is megerősítették – a keresztény értékrenden alapuló oktatás zálogát is a figyelmes jelenlétben találhatjuk meg. Ezt erősítette meg az öt „rendes tanár” kinevezést kapó fasori oktató közösség előtti eskütetele is. „A magyar iskolarendszerben az egyházi és nemzetiségi iskolák különös státusszal bírnak” – emlékeztetett az emberi erőforrások miniszterre, és hozzáfűzte: az egyházi oktatási rendszer ma vonzó Magyarországon, működőképes, és képes a megújulásra.

► Folytatás a 3. oldalon



FOTO: SOÓS LAJOS / MTI

## Felejtethetlen nyitány

■ D. DR. HARMATI BÉLA

Rendkívüli ünnep volt 1989. szeptember 1-je. Az 1952-ben állami önkénnyel megszüntetett fasori evangélikus gimnázium egyházi iskolaként indult újra, sokak számára jelezve a rendszerváltás kezdetét...

Mennyi minden előzte meg és tette felejtethetlenné ezt az ünnepet! Amikor az 1948-as, egyházi iskolákat államosító törvényben még meg hagyott két budapesti gimnáziumunkat – a fasori fiú- és a Deák téri leánygimnáziumot – is elvették, arra sem voltak tekintettel, hogy e két gimnázium hazánk legkiválóbb intézményei közé tartozott, elindítva számos szakembert, tudóst, sőt Nobel-díjasokat is az életbe.

Az egyház először beletörődött az önkénybe. De az 1956-os forradalom alatt felvetődött a visszafoglalás gondolata. A forradalom első napjai után következő csendesebb szakaszban a teológiai hallgatók Üllői út 24.-ben levő kollégiumában megjelent Juhász Géza akkori fasori gyülekezeti segédlelkész, és győzködött minket: „Fiúk, foglaljuk vissza a fasori gimnáziumot!”...

A körülmények ebben megakadályozták bennünket, és erre legközelebb csak 1984 októberében gondoltak a volt diákok, akik a VII. kerületi Hazafias Népfront égisze alatt megalapították a Fasori Öregdiákok Hagyományörző Egyesületét – többek között Gyapay Gábor, Vitális György, Petri Gábor, Cselőtey László, Szentágothai János részvételével. A külföldre került volt diákok – például Wigner Jenő Nobel-díjas fizikus, Bogsch Árpád, az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO-OMPI) igazgatója – gyűjtést szerveztek az újraindítás érdekében.

1987 júliusában tízezer genfi munkám után az ottani akciócsoport az al indított el Budapestre, hogy – mint egyházunk új püspökjelöltje – fő feladatomban a Fasori újraindítása legyen. 1987. októberi beiktatásom után tájékoztottam, és egyházunk országos presbitériuma már november 11-én határozatot fogadott el az újraindítás szándékáról, s ezt 1988. április 3-án – országos húsvéti püspöki körlevélben – meg is hirdettük.

Az oktatási-kulturális minisztérium támogatta a tervet, de az Állami Egyházügyi Hivatal ellenezte, és a tárgyaláson előterjesztett terveinket megvették. A minisztérium jelen levő államtitkára azonban értésére adta az egyházügyi tisztviselőnek, hogy „le van maradva egy brosúrával”, mert az újraindítás „egészen Gorbacsovig meg van beszélve”... Elkezdődhetett tehát a megbeszélések az iskola tatarozásáról.

Szerencsénkre a korábbi nemzedékeknél sokszor látható gondosság és szakmai tapasztalat kisegített minket. Amikor ugyanis 1952-ben az iskolát át kellett adnunk, szerződés készült. Egyházunk részéről egy tapasztalt ügyvéd, Vetséy Aladár ragaszkodott ahhoz, hogy foglaljuk bele a megállá-

podásba, hogy amikor egyszer az állam visszaadja az egyháznak az intézményt, az állam köteles olyan állapotban visszaadni, mint amilyen állapotban akkor volt, amikor elvették. A minisztériumban nevettek a feltételezésen, hogy az állam egyszer majd visszaadja, mi viszont ragaszkodhatunk ehhez a „nevetséges” ponthoz. (A minisztériumnak ez 1989-ben kilencvenmillió forintba került.)

Amikor a hazai és külföldi öregdiákok megtudták, hogy a tatarozást megoldottuk, elkezdődött a segítség áramlása. A tanévnyitóra még nem volt minden a helyén, de megindulhatott az oktatás.

Megemlítendő az iskola ökumenikus gesztusa a református testvéregyház felé, amikor kiderült, hogy az ő valamikori fővárosi gimnáziumaik még nem tudnak újraindulni. Mivel mi először csak első osztályokat terveztünk indítani, az üres osztálytermetek felajánlottuk „református osztályok” számára. Az volt a megállapodás, hogy ha néhány éven belül megindulnak a református gimnáziumok is, akkor majd a református tanulókat azokba fogjuk irányítani.

► A minisztériumban nevettek a feltételezésen, hogy az állam egyszer majd visszaadja, mi viszont ragaszkodhatunk ehhez a „nevetséges” ponthoz...

Nem volt egyszerű a tanárok és a tanulók felvétele, és ebben óriási munkát végzett Gyapay Gábor megbízott igazgató, aki már az államosítás előtt évekig ott tanított, s aki engem is tanított 1950–52-ben.

Egyháztagjaink és az öregdiákok nagy várakozással készültek az évnyitóra, sőt a magyar társadalom is úgy tekintett rá, mint „rendszerváltoztatási kísérletre”. Glatz Ferenc miniszter bejelentette, hogy a fasori evangélikus gimnáziumban fogja megnyitni az új tanévét az egész ország számára. Mégpedig a televízió nyilvánossága előtt, egyházunk vezetősége, külföldi és állami vendégek jelenlétében. Nagyszerű országos ünnepély volt!

Előre gondolva egyházi iskoláink indulására, már 1988 szeptemberében országos egyházi tanácskozást tartottunk az evangélikus egyházi oktatás-nevelés spiritualitásáról és céljairól. Ennek a megbeszélésnek az alapján mondtam el az ünnep reggelén a megnyitó istentisztelet prédikációja keretében, hogy célunk megszabadítani az embereket „a koponyaszagú vulgármaterializmustól”, ahol a pénz, a siker, a személyes haszon, az egyéni élvezet a legfőbb cél, és felmutatni a bibliai, jézusi értékeket.

Így legyen!

A szerző nyugalmazott evangélikus püspök, volt fasori diák

## Oratio œcumenica

Mindenható Istenünk! Megváltó Jézus Krisztus! Megszentelő Szentlélek! Hálát adunk neked mindazért az üzenetért, bátorításért és intésért, amit a mai nap kaptunk tőled. Mindazokért a válaszokért, amelyeken keresztül vezetni akarod a mi életünket megpróbáltatásokon és örökökön át az üdvösségre vezető keskeny úton.

Köszönjük, hogy neked mindig gondod van ránk. Köszönjük, hogy te élő Istenként kitárod felénk oltalmazó karodat, és mindenki, aki hozzád menekül, nálad megnyugvást és reményt kap, ami Jézus Krisztusban nemcsak földi életünk idejére szól, hanem az örök életre.

Hálát adunk neked az új kezdetért, a szeptemberi iskolakezdésért, a tanulás lehetőségért, hogy pár napja már újra megkezdődhetett, folytatódhatott az a fajta tudást felhalmozó élet, amelyben sokan értelmesen és nyitottan figyelve és tanulmányozva a teremtett világot és eseményeit, megsejthetik a jelenlétedet, eljuthatnak tehozád, rád ismerve alkotáshatóságaid és megtartó szeretetedben.

Kérünk, te urald szavainkat, gondolatunkat, tetteinket, bármilyen új élethelyzet vagy lehetőség elé kerülünk, hogy hűségesek maradjunk tehozád.

Hozzád könyörgünk gyógyulásért, megerősödésért; személyes és családi életünkben, gyülekezeti szolgálatunkban, a veled való kapcsolatunkban. Kérünk, add, hogy nyitott és imádságos szívvel tudjunk a világban terólad beszélni – az örömhírt hirdelve sokak számára.

Könyörgünk hozzád a világ békéjéért és jó rendjéért, a világban dúló sátni feszültségek és fegyveres összecsapások, a keresztényüldözések megszűnéséért. Add, hogy hitből vagy hit által tudjon téged az egész világ Urának és Megváltójának vallani. Ámen.

### SEMPER REFORMANDA



„Szeretném tudni, hogyan állsz lelked ügyeivel. Nem tanulja-e meg végre lelked, hogy megelégedvén saját igazságát, Krisztus igazságában találjon megnyugvást, és teljesen reá bízva magát? A mi korunkban sok embert valami tízes vakmerőség kísért, kiváltképpen az olyanokat, akik minden erejükből arra törekszenek, hogy igazak és erényesek legyenek. Csak az Isten igazságát nem ismerik, amelyet Krisztusban bőséggel és ingyen kapunk. Ők saját erejükkel törekszenek jó cselekedetekre mindaddig, míg meg nem bizonyosodnak afelől, hogy most már erényesek és érdemeik díszruhájában megállhatnak Isten előtt – holott ez lehetetlen. Nálunk te is ebben a hitben éltél, vagy sokkal inkább: ebben a tévelygésben. Én is benne voltam, most már azonban harcolok e tévhit ellen. Harcom még nem ért véget. Kedves Testvérem, ismerd meg Krisztust, és pedig a megfeszítettet. Tanuld meg őt dicsérni, és tanulj meg kétségbeesni önmagad miatt. És aztán szólj hozzá így: »Kedves Jézus, te vagy az igazság számomra, de én a te számodra a bűn vagyok. Te magadra vetted, ami az enyém, és nekem adtad, ami a tiéd. Ami nem voltál, azt vetted magadra, és nekem adtad azt, ami nem voltam.«

▶ Luther levele Georg Spenleinnek, 1514. április 8. (Csepregi Zoltán fordítása)

### SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 12. VASÁRNAP – RÓM 3,28–31

## És lesz igazság!

### A VASÁRNAP IGÉJE



nem abban leli kedvét, ha büntethet és kárhoztathat. Istennek szerető atyai szíve van, és szíve szerint nem akar se büntetni, se kárhoztatni. De ez nem azt jelenti, hogy kompromisszumot köt a bűnnel, és lemond az igazság érvényesítéséről. Az igazságnak érvényesülnie kell! És lesz igazság! A kérdés csak az, hogy az igazságtétel bennünket hogyan fog érinteni, ránk nézve milyen következménye lesz.

Isten azt szeretné, hogy az igazságszolgáltatás napján ne kelljen elveszünk. Ezért áldozta fel irántunk való mentő szeretetének jeleként, bizonyítékaként, de egyúttal eszközlőjeként is megszületett Fiát, Jézus Krisztust. Azt szeretné, ha hit által az ő halála szüntelenül bennünk munkálkodna, hiszen Krisztus „*azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt*” (2Kor 5,15). Isten azt szeretné, ha Jézus halála valósággal véghezvinné bennünk, hogy meghaljunk a bűn számára, hogy ő maga élhessen bennünk, és kezünket felhasználva naponta ő maga cselekedje mindazt, ami Isten törvénye szerint igaz és jó, hogy – miként Luther mondja – az ítélet és igazságtétel napján kegyelemből mindezt nekünk tulajdoníthassa.

Pál is erre gondol, amikor a *Római levélben* azt írja, hogy bár hit által igazulunk meg, kegyelemből, a tör-

vény cselekedeteitől függetlenül, de ez mégsem jelenti azt, hogy érvénytelenné tesszük a törvényt, hanem ellenkezőleg: éppen így szerzünk érvényt neki!

Mert a törvény cselekedeteiket követel, hogy cselekedetek által érvényesüljön a földön az igazság. Más szóval a törvény olyan cselekedeteket követel, amelyek által Isten akarata lesz meg a földön. Mert a földön akkor érvényesül az igazság, ha mindenben Isten akarata érvényesül. Aki az Isten szerinti jót cselekszi, az nem csupán a törvénynek szerez érvényt, hanem Isten akarata teszi meg. Ezért mondja Jézus: „*Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.*” (Mt 7,21)

De az ember személyét mégsem az teszi igazá és elfogadhatóvá Isten előtt, hogy az igazságot, azaz Isten akarata cselekszi. Ezek a cselekedetek a földön növelik az igazságot, aminek következtében az isteni igazságszolgáltatás kevésbé lesz elviselhető. Az *Ószövetség* népe pont ezt értette félre, és Pál erre emlékezteti, amikor a *Római levél* 9. fejezetében ezt írja: „*Hiszzen (Isten) így szól Mózeshez: »Könyörülök, akin könyörülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok.« Ezért tehát nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.*” (Róm 9,15–16) „*Mit mondjunk tehát? Azt, hogy a pogányok, akik nem törekedtek az igazságra, megragadták az igazságot, mégpedig azt az igazságot, amely hitből van; Izráel viszont, amely kereste az igazság törvényét, nem jutott el a törvény szerinti igazságra. Miért? Azért,*

*mert nem hit, hanem cselekedetek útján akarták ezt elérni, beleütköztek a megütközés kövébe, amint meg van írva: »Íme, a megütközés kövét, a megbotlás szikláját teszem Sionba, és aki hisz őbenne, az nem szégyenül meg.«*” (Róm 9,30–33)

Az ember tehát a maga igazságát nem szolgálhatja azzal, hogy Isten szolgálja, Isten akarata cselekszi, a törvénynek szerez érvényt. Egyáltalán: aki a maga igazságáért tesz bármit, az Isten előtt nem lehet igaz!

Jézus, aki mindvégig igaz volt Isten előtt, soha semmit nem tett a maga igazsága érdekében, hanem mindent Istennek engedelmeskedve tett, hogy az Isten szerinti igazság érvényesüljön a földön, mindenkélt Isten és ember viszonyában.

Jézus a maga – eközben látszólag elvesző – igazságát Istenre bízta, és Isten hűsvétkor napfényre is hozta. Ezt jelenti, amit ellenségei vádként hangoztattak ellene: „*Bízott az Istenben: szabadítsa meg most, ha akarja...*” (Mt 27,43)

Az Isten előtt igazságként beszámított hit nem más, mint ez a magát Istennek feltétel nélkül kiszolgáltató bizalom! Ez az a hit, amely nem szégyenülhet meg. Így bízott Istenben Ábrahám, akit Pál ezért minden hívő atyjának nevez. Egyedül ez a hit tehet bennünket is igazá Isten előtt.

■ VÉGHELYI ANTAL

*Imádkozunk! Urunk, ne engedd, hogy kegyelmed elbizakodottá tegyen bennünket, hanem add, hogy erejével felismerjük és megutáljuk bűneinket, és naponta harcoljunk ellenük, és bizton higgyük, hogy ez a küzdelem Krisztusban nem reménytelen. Ámen.*

## „Imádkozom: legyek vidám”

Érdemes lenne kinek-kinek egy jelképes tükörbe nézni és szembesülnie azzal, hogy imádságaiban – tudatosan vagy önkéntelenül – milyen kérdéseket fogalmaz meg.

Az istentiszteleten felcsendülő köztölt imádságaink, az énekeskönyvben vagy más imakönyvben leírt imádságok, a közös könyörgésekben másoktól hallott imádságok ugyan mind-mind minták számunkra, mégis minden Isten elé álló ember kialakít magának egy szokásrendet, hogyan és miért imádkozik. Talán édesanyamtól, talán nagyszüleimtől, talán másoktól tanultam imádkozni. Imádságom iskolája mindenekelőtt a *Miatyánk*, hiszen abban Jézus kimondottan tanító-nevelő szándékkal válaszol a tanítványok kérdésére: „*Uram, taníts minket imádkozni!*” (Lk 11,1) S a tanítványok – ha tanítványok tudnak maradni egy életen át – állandó, mindvégig napirenden lévő tantárgyként tekinthetnek, gondolhatnak az imádságra. A leckék sorában állandó tétel az, amit évtizedekkel ezelőtt naponta olvastam édesapám imakönyvében. A címe: *Imádkozom: legyek vidám*. Azután megtudtam, hogy *Áprily Lajos* csodálatos verse a címadó. Azóta a verset is sűrűn (talán mégsem eleget) olvasgatom.

*Én Istenem, legyek vidám, hogy házamat vidítani tudjam. Mosolyogjak, ha bánatnak és senkire se haragudjam.*

*Arcom ne lássa senkisémbánködni gondon és hiányon. Legyen szelíd vasárnapom, ha mosolyog a kisleányom.*

*Én Istenem, legyek vidám, ma minden gondot tűzre vessek. Nyujtsam ki kincstelen kezem s szegényen is nagyon szeressek.*

*Tudom, sokat búvölt a gyász, a hollós téli bút daloltam. A bátrakkal hadd mondok el: panaszkodtam, mert balga voltam.*

*Én Istenem, legyek vidám, ujjongjon újra pusztá lelkem, mint rég, mikor falum felett az első forrásvízre leltem.*

*Ködökbe csillanó sugár, víg fecskesző bolond viharban, tudatlan gyermekhang legyek a jajgató világzavarban.*

Nem tudom, hogy megtanultam-e eléggé már, de morcos, bal lábbal kelő reggeleken, fáradt napokon, lehangolt időszakokban újra meg újra mondom, kérem. Uram, hadd legyek vidám. Nem pszichológiai fogás ez, amely az önhangolás technikája volna. Ellenkezőleg. Nem én hangolom magam, hanem tudom, egyedül Isten adhat olyan örömet, olyan biztonságot, olyan megnyugvást, amely vidám szívet teremt. Egyedül ő adhatja meg azt a látásmódot, amely nem ragad le a napi problémáknál, hanem miközben azok megoldásával foglalkozik, távlatokban, sőt az örökkévalóság távlatában tud gondolkodni. Így felül tud emelkedni elkeserítő tényeken, megfelelő rálátással át tudja értékelni az események tartalmát, súlyát, jelentőségét, összefüggéseiben tudja látni a vele történeteket. Innen már a követke-

ző lépés a derű. Nem a harsány jókedv, amely egy-egy poén nyomán felcsattan, hanem az a belső lelki attitűd, amely nyomán a mosoly belülről fakad. Mert Isten közelében mindig több az ok az öröme, mint a szomorúságra.

Önképző feladatunk tehát nem az, hogy magunknak mondogassuk: vidám leszek, vidám leszek, csak azért is, mindennek ellenére vidám leszek – hanem az Istent kérjük vidám szívért és lélekért. Ezt tették már az *Ószövetség* emberei. A zoltárok szerzői maguk is rácsodálkoztak a vidám-ság titkára és ajándékára, az Isten humorára. Tanítványok, egykoriak és maiak, ha elmélyedünk Jézus példázataiban, újra meg újra találkozunk finom humorral. Az *Ószövetség* bölcsé frappánsan fogalmaz, amikor arra tanít: „*A vidám szív a legjobb orvosság.*” (Péld 17,22)

Ezt az orvosságot kérjük Istentől – *Morus Tamás* imádságával: „Uram, unalomtól mentes, zsörtölődést, sóhajtozást, panaszt nem ismerő szívet adj nekem. Ne engedd, hogy túl sok gondot fordítsak pöffeszkedő énemre. Ajándékozz meg derűs lélekkel. Kegyelmebből hadd értsem mindig a tréfát. Add, hogy az élet kis boldogság-foszlányait is felfoghassam, sőt másoknak is juttassak belőlük.” (EÉ 750. o.)

Mi, magyarok különösen is hajlamosak vagyunk arra, hogy nekibúsuljunk, orrunkat lógatva járjuk az utunkat, és a panaszkodás is szinte életformánkká vált. Talán történelmünk, talán alkatunk nyomán vagyunk ilyenek? Ki tudja.

Hiszem, vallom, tapasztalom, hogy fontos, sőt kiemelt szolgálat az

### RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK



emberek arcára mosolyt csalni, a kedvetleneket felvidítani, a szomorúkat derűre vezetni. Környezetemben sokan néznek rám furcsán, amikor szinte sportot űzők abból, hogy hideg-rideg szívű és ábrázatú embereket mosolyra próbálok falkasztani. A morgó pénztárosnak kedvesen szólni, a flegma ügyintézőnek barátságos feleletet adni, a piszkáló munkatársnak derűsen válaszolni, a morgós, panaszkodó időseknek kedvesen megmutatni, hogy minek lehet örülni, a dühösen ránk szólónak barátságosan felelni, és sorolhatnám... Kicsit módosítva így lehet gyakorolni a „ha megdobnak kövel, dobd vissza kenyérrel!” evangéliumi gondolatot. Megdobnak bántással, válaszolj derűvel!

Ismerjük jól az úrvacsorai liturgia communiót bevezető két imádsága közül azt, amelyet így kezdünk: „Urunk, add meg mindenkinek azt, amire szüksége van...” Majd soroljuk a kéréseket: „a kételkedőnek hitet..., a gyengének állhatatosságot, a szomorúknak vigasztalást...”

S bátran folytathatjuk, kérve magunknak és másoknak: a kihűlt, egykedvű szívünknek, lelkünknek, gondolatainknak adj vidámságot. Imádkozom: legyek vidám!

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

# Luther almafája és a fasori alma mater

► Folytatás az 1. oldalról

Balog Zoltán jelezte, hogy szeptember 1-jével kétszázötvenöt ezer diák kezd a tanévet egyházi iskolában, s az elmúlt négy évben csaknem megduplázódott az egyházi intézmények száma. (Mint ismeretes, evangélikus egyházunknak jelenleg negyvenhárom oktatási-nevelési intézménye van.)

„Mindennek van múltja, de nem mindennek van jövője” – vezette be köszöntőjét dr. Glatz Ferenc, aki a múltba való visszatekintés helyett a jövőbe vetett hitre helyezte a hangsúlyt. Ennek illusztrálására Luther híres mondatát („Ha tudnám is, hogy holnap elpusztul a világ, még akkor is ültetnék egy almafát”) idézte fel az akadémikus, aki 1989-ben művelődési miniszterként segédkezett abban, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház visszakaphassa nagy hírű intézményét. A Magyar Tudományos Akadémia korábbi elnöke beszédében felhívta a figyelmet a lutheránus hit öt évszázados alapelveinek versenyképességére.

Ezután a jelenleg több mint félezer diákok oktató gimnázium igazgatója, Hajdó Ákos a harminchét éves kényszerszünet alatti újjászerveződés lelkületétől áthatva méltatta az egykori diákok hűségét és kitartó küzdelmét, amely a nyolcvanas évek végén eredményre vezetett. Az igazgató a tanévnyitón először részt vevő ötödikeseket szólította meg, akik a jelenben is a jövőt képviselik, és tovább éltetik azt a reményt, amelyet megannyi tehetséges volt tanuló váltott be, akár világraszóló teljesítménnyel Neumann Jánostól kezdve Wigner Jenőn át egészen dr. Bogsch Árpádig. Utóbbi az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezetének főigazgatójaként öregbítette a gimnázium hírnevét. A róla készült szobor leleplezése előtt dr. Bendzsel Miklós, a Szellemi Tulaj-

don Nemzeti Hivatalának elnöke idézte meg elődjének alakját az iskola aulájában.

Az avatást követően a díszteremben gyűltek össze a vendégek, ahol Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője mondta el rövid pohárköszöntőjét. Kötetlen beszélgetés vette kezdetét, egymást üdvözlő öregdiákokkal, akik mintha nem is a múlt megjelenítőiként, hanem nagyon is élő és jelen lévő, jövőbe tekintő fasori iskolatársként találkoztak volna újra az alma materben. Valahol Luther magasra nőtt almafája alatt...

■ PAPP MÁTÉ



Dr. Bogsch Árpád mellszobra – Borbás Tibor szobrászművész alkotása

# Konferenciával kezdődött a munkaév

► Búcsúzik a nyár. Ennek egyik „bizonyítéka”, hogy evangélikus egyházunk lelkesíti kara augusztus 26–28. között, kedd déltől csütörtök délig munkaévkézdő konferencián vett részt Szarvason. A helyi Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Tessedik Campusának épületében megtartott tanácskozáson mindhárom kerület lelkesítette magát, de Erdélyből is érkeztek az eseményre. A résztvevők száma így elérte a kétszáz főt.

A lelkeseket Gáncs Péternek, egyházunk elnök-püspökének igei intonációja köszöntötte. Üdvözölte a konferencia résztvevőit Babák Mihály, Szarvas város polgármestere, valamint dr. Bíró Tibor egyetemi docens, megbízott dékán is, majd vendéglátóként Lázár Zsolt, a Nyugat-békécsi Egyházmegye esperese ismertette a legfontosabb tudnivalókat.

Az értekezlet főelőadója, Carina Sundberg a svédországi Linköping Egyházkerületből érkezett. Az egyházkerület teológiai referensét – aki prédikációval foglalkozik – tavaly ismerhették meg a lelkesek, amikor egy révfülöpi tanácskozáson tartott nagy hatású előadást. Az akkori sikerre való tekintettel hívták meg őt újra, ezúttal Szarvasra.

A teológus asszony a tanácskozás első napján bibliatanulmányt tartott, majd másnap *A teremtő és életadó Lélek és az igehirdetés útja* címmel a konferencia főelőadását tárta a hallgatóság elé. A korreferátor dr. Percze Sándor győr-ménfőcsanakai lelkes volt. Carina Sundbergen kívül még dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora tartott bibliatanulmányt. Az elhangzott előadást és bibliatanulmányokat több csoportban, műhelymunka keretében gondolták tovább a lelkesek.

A teológiai munkán túl változatos és üdítő programok várták a konferencia résztvevőit. Mindjárt első este a Körös partján, varázslatos helyen felépített vízi színpadon zajlottak az események. A Békéscsabai Jókai

Színház művészei Ady Endre, József Attila és Nagy László megzenésített verseit adták elő. A szarvasi gyülekezet *Luther's Roses* nevű énekegyüttese pedig ifjúsági énekeket és spirituálékat énekelt. Itt jelentette be Kutyej Pál békéscsabai lelkes, hogy 2017-re, a reformáció kezdetének ötszáz éves jubileumára a békéscsabai gyülekezet a Jókai Színházzal közösen egy nagyszabású Luther-színdarabot fog színpadra állítani. Az előadás rendezője Fekete Péter, a teátrum igazgatója lesz.

A nap záróáhitatát a vízi színpadon felállított kereszt előtt Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke tartotta.

A konferencia másnapján a sport, a kulináris élvezetek és a beszélgetések kerültek előtérbe. Elsőként a Holt-Körösön rendeztek az egyházkerületek között sárkányhajóversenyt. A húszfős sárkányhajókba nagy (mentő)mellénnyel szálltak be a lelkesek, hogy eldöntsék, melyik kerület hajója a leggyorsabb. A parton szurkolók kiegyenlített futamokat láthattak. Szemmel nem érzékelhető különbségek alakultak ki a célnál. Végül célfotó döntött a déliek javára, akik győzelmükért egy serleget is átvehettek.

Miután megszáradtak a lelkesek, az Ótemplomban esti áhitaton vettek részt, amelyet Lázárné Skorka Katalin mezőberényi lelkesnő tartott. Az áhitat végeztével különleges program várt az egybegyűltekre. Bár különlegesen finom volt a гулясыgyában időközben elkészült

bagulyás is, de a meglepetés csak ezután következett! A békésszent-andrási Szent András Sörfőzde erre az alkalomra elkészítette a pilseni típusú, 1517 – Luther elnevezésű sörét.

A „folyékony kenyér” csapolt és üveges variációban is rendelkezésre állt. Az üveges sört sajátos címkével látták el, amely olyan jól sikerült, hogy aranyérmet nyert egy nemzetközi csomagolásdíjazás-versenyen. A sört Bukovinszky Béla, a sörfőzde ügyvezetője mutatta be. A kóstolás előtt azonban még dr. Lackner Pál püspöki tanácsoshoz rendelt referens tolmácsolta Orosz Gábor Viktor egyetemi docens gondolatait „a sör teológiájával” kapcsolatban. Az első csapolást Gáncs Péter és Szemerei János püspökök, illetve dr. Bíró Tibor együtt végezték. A kellemes hangulatot a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda diákjainak rövid fellépése tette még hangulatosabbá.

A munkaévkézdő konferencia utolsó napján Kodácsy-Simon Eszter egyetemi adjunktus mutatta be a Luther Kiadó három új hittankönyvét. Erre a tanévre készültek el az elsős, az ötödikes és a kilencedikes tanuló számára az új könyvek.

Amióta Krámer Györgyöt neveztek ki az országos iroda élére, ez volt az első olyan esemény, ahol mindhárom kerület lelkesítette együtt voltak. Ezért az irodaigazgató kihasználta az alkalmat, hogy ezen a fórumon is elmondja elképzeléseit arról, milyen gyülekezet-központú, szolgáltató országos irodát szeretne kialakítani. Bemutatkozott a nemrégiben megalakult gyülekezeti és missziói osztály új vezetője, Németh Zoltán is.

A konferencia úrvacsorás istentisztelettel fejeződött be. Ezen az igehirdetés szolgálatát Szemerei János püspök tartotta. A liturgiában két püspöktársa, illetve Lázár Zsolt segédkezett.

■ KISS MIKLÓS

# „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük”

(Mt 18,20)

„Oktalan próbálkozás múltunktól elfordulnunk, hogy csak a jövőre gondoljunk. Már az is veszélyes illúziókkal jár, ha csak lehetőségeket látunk is a jövőben. Szembeállítani a múltat a jövővel teljesen értelmetlen. A jövő nem hoz számunkra semmit, nem ad nekünk semmit: épp miránk vár a feladat, hogy adjunk neki, és sokszor az életünket is föl kell áldoznunk, hogy a jövőt megalkossuk. De hogy adni tudjunk, lenni is kell miből. És nincsen más életünk, más életnedvünk, csak az, amit a múltból öröklött értékekből feldolgoztunk, magunkévá tettünk, újjíateremtettünk. Az emberi lélek valamennyi szükséglete közül nincs egy olyan eleven, mint a múlt szükséglete.

Több évszázada már, hogy a fehér ember ott pusztítja a múltat, ahol csak tudja, ostobán és elvakultan, saját országában éppúgy, mint mást. Ha néhány területen fejlődés mutatkozott is ez időszak alatt, nem ebből származott, hanem éppen ellenkezőleg. A múltnak kevés elevenen hagyott sugalmából.

A szétrombolt múlt sohasem tér vissza. Megsemmisítése talán ezért a legszörnyűbb vétkek közé tartozik.”

(Simone Weil)

\*\*\*

„Ha tudnám is, hogy holnap elpusztul a világ, még akkor is ültetnék egy almafát.”

(Luther Márton)

\*\*\*

Nem véletlen, hogy jelen írásom címéhez egy evangéliumi igét, bevezetőjéhez pedig két idézetet választottam. Az sem véletlen, hogy az evangélium került az élre, hiszen olvasatomban most ez határozza meg a másik kétőt. Ugyanakkor ez határozza meg az életünket és az egyház életét is.

Nyilvánvaló, hogy nem minden emberi cselekedetet, gondolatot az evangélium motivál. Dobálózhatnék itt példák sorával, de nem teszem. Nem az a célom, hogy ujjal mutogassak a világ viselt dolgaira, és végképp nem szeretnék messzemenő következtetéseket levonni.

Az evangéliumi ige számomra azért is fontos, mert egy szórványgyülekezetben nevelkedtem, és most is ott élek. Egy olyan szórványgyülekezetben, amely látott már jobb napokat is. Közel száz évvel ezelőtt Szatmárnémetiben mintegy ötszáz lelket tartott nyilván az egykori statisztika. A viharos idők, a történelmi fordulatok azonban úgy csapódtak le a gyülekezetben, hogy a kilencvenes évek végére ötvennégy lélek-

re csökkent az egykor virágzó, élet-erős közösség...

Jézusnak a címben idézett mondatát nagyon sokszor átéltem, hiszen sajnos nemegyszer volt olyan alkalom, amikor valóban szinte csak ketten-hárman voltunk egy-egy istentiszteleten. És akkor éreztem át ennek a mondatnak a súlyát. Akkor éreztem azt, hogy annak a két-három embernek szüksége van arra a biztatásra, amely az evangéliumból árad. Ugyanakkor értettem meg azt is, hogy nem feltétlenül szükséges nagy és erős gyülekezetben élni ahhoz, hogy az ember átélje, megélje az evangélium erejét. Két-három ember is tud közösséget teremteni, sőt közösséget vállalni, ha a közösségnek megvan az összetartó ereje.

Megélhettem és megértettem: ha egy közösséget Jézus kovácsol össze, akkor nem a statisztika a fontos, nem a telt ház a mérvadó, hanem az együvé tartozás.

Simone Weil francia filozófus idézete összefügg a jézusi mondattal, hiszen akár a kicsi, akár a nagy közösségnek – ha úgy tetszik – egyfajta világi utat mutat.

Nagyon sokszor elgondolkodom Simone Weil gondolatain. Azt látom magam körül, hogy rombolják a múltunkat, romboljuk a múltat.

Most nem szeretnék ujjal mutogatni, és nem szeretném Erdélyre sem tenni a hangsúlyt. Ha azonban visszatekintek az időben, és fűrkezem szüleim és az egykori egyháztagok életét, tetteit, azt látom, hogy ők is a múltból merítkezve építettek apró, de nagyon stabil léptekkel a jövőt.

Próbálok a múlt közösségeit is vizsgálni, és azt látom, hogy komoly, mély és erős kötelekekről van szó. Ha nézem az országban a templomokat, az egyházi iskolákat, óhatatlanul arra kell gondolnom, hogy odaadással, közmunkával és áldozattal épültek. Fontos volt a közösségek számára, hogy legyen templomuk. Mindenki adott valamit a közösségért – ki többet, ki kevesebbet. És itt sem a mennyiség számít, hanem a lelki-let, az, ahogyan tették. Ezt kell nekünk is megtartani a múltból, akár kicsi, akár nagyobb közösség tagjai vagyunk. A magunkénak kell éreznünk az egyházat, a közösséget. S ha ez megtörténik, akkor a két-három ember számára már van biztos pont, amelyre bármikor, bármilyen helyzetben lehet építeni.

Végül pedig itt van Luther Márton gondolata, aki ezelőtt közel ötszáz évvel látta, hogy csak egy cselekvő egyház tud életképes lenni. Úgy gon-

ÉGTÁJOLÓ



dolom, idézett mondata tükrözi legjobban identitásunkat.

Luther azt tanítja: nem az a feladatunk, hogy emberfeletti dolgokkal foglalkozunk, adott esetben azon gondolkodjunk, mikor lesz vége életünknek, vagy azt elemezzük, hogy mikor pusztítjuk el teljesen a világunkat. Ő pragmatikus kereszténységre sarkall!

Mindentől és mindenkitől függetlenül nekem fát kell ültetnem! Egy olyan fát, amely meghozza a maga gyümölcsét: az önzetlen szeretetet, az odafigyelést, a közösségépítést, az áldozatot és a mindennapi hálát. Hálát azért, hogy van még remény, vannak még olyan emberek, akiknek szükségük van egymásra, még akkor is, ha csak ketten vagy hárman gyűltek, gyűlnek és fognak összegyűlni...



Riedl Rudolf egyetemes felügyelő Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

# „Ránk bízzák legföltettebb kincseiket”

Tanévnyitó istentisztelet és lelkésziktatás  
Rákoskeresztúron

► Bizonyára minden jelen lévő szülő gombócot érzett a torokban Erdészné Nagy Éva, a Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola igazgatójának évnyitó szavait hallgatva. Melyik édesanya vagy édesapa ne szeretné, hogy akkor is a legjobb kezekben legyen a gyermeke, amikor tőle távol van? „*En hordozlak...*” (Ézs 46,4) – szól az ige válasza. A rákoskeresztúri evangélikus iskola kisdíákjai azonban a – szintén az Úrra hagyatkozó – pedagógusok segítségére is bízást számíthatnak. Az augusztus 31-i tanévnyitó istentisztelet alkalmával Darvas Anikó lelkésznek iktatták iskolalelkészi szolgálatába.

„...akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál” (Róm 8,28) – köszöntötte Darvas Anikót az *Útmutató* aznap-i igéjével Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. Az oktatásért (is) felelős lelkészi vezető rámutatott, ezt az ígérést különösen szem előtt kell tartaniuk azoknak, akik Isten elhívott szolgálatába állnak.

Több száz torokból zengett az az egyházi ének, amelynek dallamával a lelkészi iktatás előtt „telítődött” a rákoskeresztúri evangélikus templom. „Abban, hogy ma így szól itt az ének, nagy szerepe van Anikó két éve eddigi munkájának” – jegyezte meg Gáncs Péter.

Iktatása alkalmával Anikó néni (ahogy a kicsik szólítják) elsősorban a gyermekekhez szólt: az általa választott ígérést egy papírból hajtogatott gólyamadról segítségével mutatta be. „*Még a gólya is, az égen, tudja költözése idejét, a gerlice, a fecske és a daru is vigyáz, mikor kell megjönnie...*” (Jer 8,7) A lelkész a Szentlélek munkáját a szél metaforájaként ma-



A SZERZŐ FELVÉTELE

gyarazta: „A Szentlélek láthatatlan, mint a szél, de tudjuk, hogy mögöttünk áll, segít, előrevisz és lelkesít, hiszen a saját erőnkől a tanév második hónapjáig sem bírunk. A régi tanévnyitó imádság első sora is így szól: »Jövel, Szentlélek«, ezért én is így imádkozom. Jövel, Szentlélek, légy velünk ezen a közös úton, amelyen elindulunk idén, indíts minket, emelj minket, hogy szárnyra kaphassunk, mint a madarak, célunk és mennyei Atyánk felé.”

■ NÉMETHI NOÉMI

Darvas Anikó teológiai tanulmányai előtt az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán végzett magyar szakos tanárként, majd részt vett a nyelvtudományi doktori iskola képzésében. Disszertációját a 16. századi nyelvtörténethez kapcsolódó témából írta, és lelkészi munkája legfőbb missziójaként is a nyelv szerepét emelte ki: „Nagyon fontos jelen lenni és az emberek anyanyelvén adni át az örömet. Erre a gyermekeknél még inkább figyelni kell, náluk az evangélium megértésében a nyelv sokszor akadály, ám ha az ige a saját nyelvezetükben, a saját kultúrközegükben szól meg, akkor nagyon fogékonyak rá” – vallja a lelkész. Darvas Anikó a Deák téri gyülekezetből érkezett Rákoskeresztúrra, lelkésszé Gáncs Péter püspök avatta 2012 nyarán. Azóta a szintén 2012-ben indult – jelenleg mintegy 350 kiskisiskolást és 120 óvodást oktató-nevelő – Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola szolgálatában áll.

► Mintegy ötszáznyolcvan gyermek, a teljes tanári kar és a népes szülői közösség jelenlétében kezdte meg tanévét Soltvadkerten az egyházunk fenntartásában lévő Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola, ahol – Győri Veronika Ágnes személyében – első ízben iskolalelkészt is iktattak.

Az iktatás és egyben a tanévnyitó istentisztelet ígérhető szolgálatában Szabóné Mátrai

Mariann püspökhelyettes a beiktatott Győri Veronika Ágnes által választott két ige alapján arról beszélt, hogy az iskolalelkészi küldetés útjának is két széle, két mezsgyéje van. Egyrészt 2Tim 4,2-ben megtaláljuk magát a feladatot: „...hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, fedd, ints, biztass...”, másrészt az erőforrást is megkapjuk hozzá: „Mindenne van erőm Krisz-

tusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

Szép eleme volt az istentiszteletnek az iskolában most kezdődő első osztályosok színes szolgálat, és örövendésre adott okot, hogy Udvarhelyi Attila igazgatói beszédéből a jelenlévők megtudhatták: hogy hamarosan megvalósul az intézmény energetikai korszerűsítése – pályázaton elnyert mintegy százötvenmillió forintból.

■ H. P.

# Veni Sancte

Iskolalelkész iktatása mindkét soproni evangélikus középiskolában

► Borúsra sikerült nyár végi délutánon gyülekeztek tanévnyitó istentiszteletre az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola diákjai és tanárai. Ismerősként üdvözölhették a már egy éve közöttük szolgáló iskolalelkészt, Hegedűs Attilát, akinek beiktatására is sor került ezen az alkalmon. Az iktatás szolgálatát – Szemerei János püspök betegsége miatt – Kende György nyugdíjas lelkész végezte, aki az iskolához kapcsolódó Az Evangélikus Egészségügyi Képzésért Alapítvány kuratóriumi elnöke, továbbá – nem melleleg – az oltár előtt, vele szemben álló lelkész apósa... Iktató ígérítésében arra buzdított 1Tim 4,13–16 kapcsán, hogy az evangélikus iskolában dolgozó lelkésznek legyen gondja az ígérítésre és a tanításra, illetve a rábizottakra és saját magára is. Kende György azt is hangsúlyozta, hogy aki a fiatalok közötti szolgálat karizmáját kapta az Úristentől, az használja, és valóban vezesse a reá bízottakat.

Az ősi *Confirma* énekése előtt őt lelkész személyes igei áldása hangzott el, az elsős diákokat pedig már a beiktatott lelkész áldotta meg.

Beköszönő ígérítésében Hegedűs Attila Lk 17,20–21 alapján szólt a jézusi mondatról: „*Isten országa közöttetek van.*” Beszélt a rendszeresség és a váratlanság közti különbségről, valamint a virtuális és a való világ közti határról. Utóbbi a következő példával illusztrálta: „A másik ok, ami miatt nem hiszem, hogy a *Facebook*-ról jönne az életemet megváltoztató videó, az, hogy bár én magam is nagyon sokat használom, azért ez mégis csak virtuális valóság – nem igazi. Nem azt mutatja, ami itt és most közvetlenül velem van. Mi pedig sokszor hisszük azt, hogy a lényeg másutt van: a múltban vagy a jövőben, távoli földrészekben, az interneten, a virtuális világban... Mindig másutt, nem a mi mindennapi életünkben. Holott Jézus azt mondja: *Isten országa közöttetek van.* Itt, közöttetek, Jézus jelenlétében.”

Az ígérítés végén kissé teátrálisan levágta csuklójáról

a másfél hónapja viselt Szélróza-karszalagot, mondván: bár hatalmas élményeket élt át diákjaival együtt a tizedik országos evangélikus ifjúsági találkózón Soltvadkerten, mégsem gondolja, hogy a múltra szeretne emlékezni; mindig a jelenben szeretné megélni Jézus jelenlétét.

A záróimádságban az iskola diákjai vettek részt és énekeltek, majd a jó hangulatú testvéri együttlét fehér asztal mellett folytatódhatott a beiktatott lelkész köszöntésével.



FOTO: KOCSAN KRISZTIÁN

Hegedűs Attila 1971-ben született Szekszárdon. Lelkészi édesapjával éltek Tengelicen, majd a Békés megyei Okányban. Nyolcéves korában Veszprémbe költöztek, itt érettségizett 1989-ben. Egy év sorkatonai szolgálat után kezdte el teológiai tanulmányait Budapesten, az 1994–1995-ös tanévet pedig a németországi Neuendettelsauban töltötte. 1996-ban szentelték lelkésszé. Bonyhádra került Krähling Dániel esperes mellé egyházmegyei segédlelkésznek. Munka mellett elvégezte a Pécsi Tudományegyetem magyar szakát. 2001 és 2003 között a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium iskolalelkésze és magyartanára volt. 2005-ben a Semmelweis Egyetemen mentálhigiénés szakember végzettséget szerzett. 2003 novemberétől 2013 augusztusáig a Soproni Evangélikus Egyházközség lelkésze volt, ebből hét évet igazgató lelkészként dolgozott. 1996-ban megnősült, felesége Kende-Kirchknopf Tünde; négy gyermekük van: Kende 15, Botond 10, Csanád 8, Levente 6 éves.

► A hosszan szóló harang venisante istentiszteletre hívta hat órákor a soproni licistákat is. Ám nem „csak” a tanévkezdéshez kérte az iskolai gyülekezet Istenünk Szentlelkét: iktatásokra is sor került. Lackner Pál püspöki tanácsához rendelt referens, a Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium igazgatótanácsának elnöke először az immár harmadik hatéves ciklusát megkezdő igazgatót, Tölly Balázst erősítette meg tisztségében, majd beiktatta hivatalába Kovács László iskolalelkészt. Az iktatás liturgiájában az intézményhez erős szálakkal kötődő lelkészek segédkeztek: Tóth Károly – idén nyáron szolgálatba állt – soproni lelkész az iskolában érettségizett 2001-ben, e sorok írója pedig nyolc évig szolgált a líceum iskolalelkészeként.



FOTO: TPK

Lackner Pál az *Útmutató* szeptemberi igéjét választotta ígérítésének alapjául, amelyben a biztatás mindenkinek szól: „*Légy erős és bátor; ne félj, és ne rettegj!*” (1Krn 22,13) Szól az úgynevezett „egyfős csoportoknak”, az immár 13 éve szol-

gáló igazgatónak, a szolgálatba lépő iskolalelkésznek, illetve szól a most érkezett diákoknak és azoknak a „visszaesőknek” is, akik már többedik évüket kezdik meg az iskolában. És természetesen szól a biztatás a végzősöknek is, akik – több kísérlet után – most már valóban kiléphetnek majd a nagybetűs életbe.

Igérítésében kérte a püspök, hogy mindig maradjon „dialógushelyzet” az egyes csoportok között, s hogy a biztatást hitelesen adó Isten oszlassa el mindenki félelmét.

Az új diákokat már a beiktatott Kovács László áldotta meg a szeretet, erő és józanság Lelkét kérve, majd az iskola diákjai és tanárai olvastak záróimádságot.

■ MESTERHÁZY BALÁZS

Kovács László 1965. december 6-án született Szarvason. A lelkészi diploma megszerzését követően kis és nagy lélekszámú gyülekezetekben egyaránt dolgozott lelkészként. Eddigi szolgálati helyei: Tolnanémedi, Bakonyszombathely, Orosháza, Dunakeszi, Nagykanizsa-Sand, Nemeskolta. Orosházán iskolalelkészként, később Aszódon az evangélikus gimnázium hittanáraként a gimnáziumi hitoktatásban is része lehetett.

Az iskolalelkészi szolgálatban fontosnak tartja, hogy a gimnáziumokban megszokott oktató-nevelő munka, a tanítás és tanulás ötvöződjön a keresztény világlátással, az egyéni és nemzeti múlt, jelen és jövő sajátos szemléletével. Lényegesnek gondolja az egyház sokszínű családján belül a lutheri evangélikus tanítás értékeinek megismertetését és vonzóvá tételét. Induló szolgálatában hangsúlyozza a tanárok és diákok közötti jelenlét szükségességét, és felajánlja nyitottságát a személyes és közösségi élet örömeire és gondjaira – mindenkor a megértés szándékával, de a föltétlen egyetértés kötelezettsége nélkül.



# Először iktattak iskolalelkészt Soltvadkerten

► Mintegy ötszáznyolcvan gyermek, a teljes tanári kar és a népes szülői közösség jelenlétében kezdte meg tanévét Soltvadkerten az egyházunk fenntartásában lévő Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola, ahol – Győri Veronika Ágnes személyében – első ízben iskolalelkészt is iktattak.

Az iktatás és egyben a tanévnyitó istentisztelet ígérhető szolgálatában Szabóné Mátrai

Mariann püspökhelyettes a beiktatott Győri Veronika Ágnes által választott két ige alapján arról beszélt, hogy az iskolalelkészi küldetés útjának is két széle, két mezsgyéje van. Egyrészt 2Tim 4,2-ben megtaláljuk magát a feladatot: „...hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő, fedd, ints, biztass...”, másrészt az erőforrást is megkapjuk hozzá: „Mindenne van erőm Krisz-

tusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

Szép eleme volt az istentiszteletnek az iskolában most kezdődő első osztályosok színes szolgálat, és örövendésre adott okot, hogy Udvarhelyi Attila igazgatói beszédéből a jelenlévők megtudhatták: hogy hamarosan megvalósul az intézmény energetikai korszerűsítése – pályázaton elnyert mintegy százötvenmillió forintból.

■ H. P.

Győri Veronika Ágnes érettségi után, 2001-ben felvételizett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. 2008. július 5-én szentelte lelkésszé Ittész János püspök, és augusztustól a Bobai Evangélikus Egyházközségbe helyezte ki két évre mint esperesi segédlelkészt. A második szolgálati évében megüresedett az alsósági gyülekezet lelkészi állása, így egy

évig ott is végzett helyettesítő szolgálatot. 2010 júniusában tette le a parókusi alkalmassági vizsgát Győrben. 2011 augusztusától 2013 augusztusáig a Somogy-Zalai Egyházmegyében a kötcsei gyülekezet helyettes lelkésze volt. A soltvadkerti oktatási-nevelési intézmény iskolalelkészi szolgálatát tavaly augusztustól végzi.



Győri Veronika Ágnes balján a püspökhelyettes, mögöttük Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora

## Új evangélikus pedagógiai intézmény

► Folytatás az 1. oldalról

A lépcsőket csak egyesével tudjuk venni, de a lépések közt sem szabad megfélekednünk arról, mi az a kincs, amely ránk lett bízva, figyelmeztetett Gáncs Péter.

Az egyházban nincs mesterképzés, itt csak tanítványok vannak. Az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet megnyitóján is számolnunk kell tanítványsá-

a nagy reformátor kis termetű, ám szintén nagy hatású tudós barátjáról és tanácsadójáról, *Philipp Melanchthonról*, akit csak *Praeceptor Germaniae*ként, azaz Németország tanítójaként emlegettek egykor. Nyugodtan mondhatnánk azt is, *Praeceptor Hungariae*, tette hozzá a püspök. „Egyik kezünkben *Homérosz*, a másikban Pál apostol” – idézte Melanchthon egyik híres mondását, biztatva a jelenlévőket evangélium és

Végül az intézmény megbízott vezetője, Tarjáné Sólyom Ildikó világitotta meg a hallgatóság előtt, mi is az EPSZTI valódi küldetése. A pedagógus a bizalom, az odafordulás fontosságára hívta fel a figyelmet. A bizalom szeretet, hit és remény, melyben jelen, múlt és jövő találkozik, hangsúlyozta. Sokszor ez a bizalom hiányzik, nem merünk kérni egymástól. Az EPSZTI feladata a segítségnyújtás, az önké – fogalmazott – a segítségkérés.

Ezután harsonaszó hívta az egybegyűlteket kötetlen együttlétre az Üllői úti belső udvarra. Itt kapott szót Sipos Imre köznevelésért felelős helyettes államtitkár, aki az Emberi Erőforrások Minisztériumának üdvözlétét és jókívánságait tolmácsolta.

A tartalmas délután záró felvonása *A tudomány vonzásában* című, a Luther Kiadónál megjelent kötet bemutatója volt, amely az evangélikus iskolák kutató tanárainak első konferenciáján elhangzott előadások szerkesztett szövegét tartalmazza. A konferenciát 2013 áprilisában rendezték meg a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban. Éltre hívása – a kötet megjelentetése mellett – a gimnázium magyar–német szakos tanárainak, *Érfalvy Líviának* kezdeményezése volt, aki maga is emlékezetes előadást tartott *Kosztolányi Dezső* háromsoros „vérző venyigéiről”.

A Luther Kiadó gondozásában megjelent kötetet az Északi Egyházkerület felügyelője, *dr. Fábri György* ismertette, aki több tanulmányhoz fűzött szubjektív kommentárt. Hangsúlyozta: az információdömping világában a tudományos munka hitelesíthető a sokszor kritizált vagy épp a laptopba bújók diákok által felülbírált pedagógiát. *A tudomány vonzásában* című tanulmánykötet méltán képviseli az MEE éthosát és szellemiségét, summázta mondandóját az ELTE rektorhelyettese.

A Luther Kiadó igazgatója, *Kendeh K. Péter* is szólt a kötet kiadásának körülményeiről és a reménység szerint minél szélesebb körben történő népszerűsítéséről. Ennek első lépéseként a könyvbemutatóról – a nevelési és oktatási osztály jóvoltából – minden résztvevő hazavihett egy-egy példányt a kötetből. ■



A SZERZŐ FELVÉTELE

gunkkal, még ha a képzés felügyelete is az intézmény legfőbb feladata. A „bölcsszívűség” megszívleléséhez a zsoltár folytatása is hozzájárulhat, mely soha nem a diplomák számának függvénye – zárta mondandóját a püspök: „*Legyenek láthatóvá tetteid szolgáládon és méltóságod fiaikon! Legyen velünk Istenünknek, az Úrnak jóindulata! Kezeink munkáját tedd maradandóvá, kezeink munkáját tedd maradandóvá!*” (Zsolt 90,16–17)

Esküdtelük után az elnök-püspök beiktatta hivatalába az EPSZTI hét munkatársát (*képünkön*), Isten áldását kérve jövőbeni tevékenységükre.

*Varga Márta*, a nevelési és oktatási osztály vezetője konferálta és kérte fel *dr. Fabiny Tamás* püspököt és *dr. Szabó Lajost*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) rektorát az EPSZTI köszöntésére és méltatására, ahogy ezt a reménységét – mint a létesítményért hónapok óta munkálkodó – szó szerint is kifejezésre juttatta.

Fabiny Tamás a kápolnabeli Luther-szobor előtt állva megemlékezett

kultúra, evangélium és oktatás – a 2015-ös év tematikája – összekapcsolására, együttes ápolására.

Hasonló együttműködésre buzdított dr. Szabó Lajos is, amikor tanár és pap, tanár és lelkes viszonyának elmélyítésére, a köztük való párbeszéd fontosságára hívta fel a figyelmet. Az EPSZTI betűszó első betűje az evangéliumot idézi meg bennem – osztotta meg szubjektív asszociációját a rektor –, míg utolsó betűje az információt, mely nélkülözhetetlen manapság. Az EHE az őszinte és hatékony információáramoltatásban szeretne az EPSZTI partnere lenni, jelentette ki.

*Krámer György* országos irodai igazgató köszöntőjében a protestáns hivatástudat éltetésére hívta fel az EPSZTI vezetőinek figyelmét.

Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet képviselőjében *Barcza Éva* emelkedett szóra, aki elmondta, az EPSZTI-ben garanciát lát arra, hogy az oktatás és nevelés küldetésében vállalt értékek valóban megjelennek.

## Szolgálat a bizalom jegyében

Interjú Tarjáné Sólyom Ildikóval

► Milyen feladatai is vannak a gyakorlatban az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézetnek (EPSZTI) – erről kérdeztük a megbízott vezetőt, Tarjáné Sólyom Ildikót.



– Az új létesítmény nevében is szerepel a „szolgáltató” szó. Milyen új szolgáltatásokat nyújthat az evangélikus oktatási intézményeknek az EPSZTI?

– A pedagógiai szakmai szolgáltatás a szakmához szorosan kötődik. Nem a gyerekekkel történő közvetlen foglalkozásról van szó, hanem intézményekkel, intézményvezetőkkel, nevelőtestületekkel, pedagógusokkal való kapcsolattartásról, párbeszédéről.

– Milyen struktúrában működik majd az intézmény?

– Hét nagy, törvény által is szabályozott terület van, amelyben segítséget tudunk nyújtani, de ezek a területek természetesen tovább bonthatók. A megnyitón részt vevők a poszterükön láthatták ezeket a fő szolgáltatásokat. A pedagógiai értékelés területén például az EPSZTI segíthet az intézmények belső mérési-értékelési rendszerének kidolgozásában. Ez jelentheti maguknak az intézményvezetőknek az értékelését is. A pedagógusok képzése, továbbképzése a második fontos terület. Pedagógiai tájékoztatáson érthetjük például a pedagógiai folyóiratokról és szakmai eseményekről történő tájékoztatást. Külön figyelmet érdemel a tájékoztatáson belül egy igen kényes kérdés, a tankönyvek kiválasztása, mely sok pedagógusnak jelent gondot. Az EPSZTI információt nyújthat arról, hogyan, mi alapján lehet választani a tankönyvek közül az adott intézmény karakterének és az adott korosztály igényeinek megfelelően. Megint másik terület a *tanügy-igazgatási szolgáltatás*, mely kifejezetten az intézményvezetőket és igazgatóhelyetteseket célozza meg. A *tanulmányi és sportversenyek* szervezésében és lebonyolításában is részt vállalhat az EPSZTI, ha erre igény mutatkozik. Izgalmas terület a *tanulótájékoztató* is, mely a

diákönkormányzatok munkáját hivatott támogatni. Végül talán a legfontosabb, de mindenképp a legszélesebb működési területünk a *tantárgygondozói szaktanácsadás*. Minden nagyobb tárgyból lesz felelősünk, külön megbízunk tantárgygondozókat.

– Melyek most a megnyitó után a legsürgetőbb feladatok?

– Először is, mivel sokan a nevelési és oktatási osztálytól jöttünk át az EPSZTI-hez dolgozni, fontos, hogy jól elválasszuk és körülhatároljuk a két intézmény feladatkörét. Eközben vannak még nyitott személyi kérdések, néhány álláshelyre még keressük a megfelelő szakembert. November elejét tűztük ki magunk elé valódi „indulásnak”, addig még sok munka vár ránk.

– Ön személy szerint milyen érzéseket kezd meg az új tanévvel?

– Nagyon izgatott vagyok. Korábbi munkahelyeimen saját bőrömön is tapasztaltam azokat a problémákat, melyek orvoslására többek között életre hívtuk az EPSZTI-t. Húsz évig tanítottam úgy, hogy senki meg sem nézte az óráimat, nem kaptam kellő visszajelzést, nem tudtam kihez fordulni. Az EPSZTI a párbeszéd és bizalom jegyében kell, hogy működjön, ahogy erre köszöntő beszédben is utaltam. Meg kell tanulnunk kérni egymástól. Talán ez az első és legfontosabb feladat. ■ K. A.

## Melanchthon (lehetne) az evangélikus pedagógusok példaképe

Az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZTI) megnyitóján *Fabiny Tamás* püspök *Philipp Melanchthon* munkásságával példálózott. Ez a ház is – utalt a püspök a megnyitó helyszínénél választott, az Evangélikus Országos Könyvtárnak is helyet adó Üllői úti épületgyűjtésre – fontos dokumentumokat őriz a Melanchthon-örökségből. Tudvalevő, hogy a tanító kiterjedt levelezést folytatott diákjaival, nem csupán szellemi, hanem lelki fejlődésüket is szívében viselve. A könyvtárban fellelhető például egy, a professzor által a sárvári iskola alapítójának, *Nádasdy Ádámnak* írt levél, de sok más „diákokat menedzselő” írás is, keltette fel az érdeklődést a könyvtári állomány iránt a püspök.

Az a fajta tanítói harcosság, amely ezekből a dokumentumokból kiolvasható, a tudomány és erények művelése mellett való mindenre kiterjedő elköteleződés példaadó lehet a ma evangélikus tanárai számára is.

A püspök – úgy is, mint a Reformáció Emlékbizottság elnöke – megfontolásra javasolta, hogy az

EPSZTI a (közel)jövőben vegye fel a Melanchthon Intézet nevet.

Úgy véljük, érdemes néhány mondat erejéig felidézni a Krisztus-követő humanista alakját.

\*\*\*

A filológiai érdeklődésű, retorikában jártas Melanchthon a keresztény humanizmus úttörő képviselője volt, aki nélkül ma nem beszélhetnénk evangélikus oktatásról. Melanchthon első „mestere” *Reuchlin János* (nagybátyja, kiváló humanista) volt, aki egyszer *Erasmus* Újtestamentumfordítását ajándékozta az ifjúnak. Így lett aztán a korszak másik nagy humanistája, *Erasmus Melanchthon* példaképe. Később ugyan a két tudós – *Erasmus* és *Melanchthon* – nem „egy hajóban eveztek”, de mindvégig elismerték, tisztelték egymás munkásságát.

Melanchthon humanista ideálja – akárcsak *Erasmusé* – a három szent nyelvben és irodalomban: a görögben, latinban és héberben jártas tudós, tehát filológus antikus, tehát klasszikus nyelvek, az antik kultúra ismerete azonban most már nem a pogány



PHILIPP MELANCHTHON, 1497–1560

múlt újjáélesztése érdekében volt szükséges, hanem hogy segítségül szolgáljon a kereszténység szent iratainak értelmezéséhez, a hitigazságok feltárásához. A humanista filológusképzést éppen ezért Melanchthon a protestáns iskolák feladatának tekintette.

A humanizmus rámutatott az antik szövegekre, a reformáció pedig a Biblia nemzeti nyelven való tanulmányozásának fontosságára. A huma-

nizmus és a reformáció egyesítésétől Melanchthon általános erkölcsi megújulást remélt. A wittenbergi egyetem tanáraként és *Luther* híveként azon fáradozott, hogy minél szorosabbra fűzze a kapcsolatot a reformáció új vallásossága és a profán humanista tudományosság között, hogy az antik kultúrát a keresztény műveltség alapjává s a reformáció szövetségességé tegye. 1518 augusztusában tartotta meg székfoglaló beszédét Wittenbergben (Heidelberg és Tübingen után került a városba) *Az ifjúság képzésének megjavításáról* címmel.

A wittenbergi teológiai fakultás újjászervezése 1533-ban vette kezdetét Melanchthon vezényletével. Tudományrendszerezésének alapja a „*lumen naturale*” volt, melynek nyomán „a tudományok természetes rendje” kibontakozhat. A teológiai stúdiók a grammatika, dialektika, retorika és történelem, valamint a „*poema*”, az aritmetika, a geometria, az asztronómia és a zene tanulmányozását követhetik. Tehát bizonyos tudományos megalapozás után lehet csak a legfőbb tudományba, a teológiába beavatást nyerni.

Melanchthon a *pietas* és *eruditio* együttjárását hirdette, a hit (*pietas*) szükséges feltétele a műveltségnek (*humanitas*). Az ő hatására Wittenbergben is viták alakultak ki a teológiai és a humanista stúdiók művelésének arányáról. Melanchthon egyensúlyba kívánta hozni a kettőt. A „*praeceptor*” nála nagyon összetett fogalom: nem csupán oktatás és oktatásszervezés, hanem esztétikai, erkölcsi nevelés is, sőt hajlékadás.

Ez utóbbi szó szerint értendő: Melanchthon vasárnaponként latin nyelvű ígémagyarázatokat tartott azoknak a peregrinusoknak, akiknek nehézségeik adódtak a német nyelvel.

Wittenbergben a korszakban mintegy négyszázötven magyar diákot számlálhatunk. Köztük olyan nevekkel találkozhatunk, mint *Sylvester János*, *Dévai Bíró Mátyás* vagy „a magyar Luther”, *Stöckel Lénárd* (Bártfa), *Batizi András*, *Gálszécsi István* stb. A Wittenbergben tanult magyarok lettek aztán az első protestáns magyar iskolák alapítói, iskolamesterei, igazgatói.

■ KINYIK ANITA összeállítása

# Hálaadás a magyar kereszténység ünnepén

▶ A Magyar ízek utcája a Lánchíd lábától egészen a Batthyány térig kínálta a változatos hazai kézműves-termékeket augusztus 19–20-án. Az államalapítási ünnep előestéjén az ízek utcája közepén található Szilágyi Dezső téri református templomban ismét hálát adtak a gazdag termésért, és megáldották az életet jelképező „mindennapi kenyert”. A 2009 óta már hagyománnyá lett ökumenikus hálaadó istentiszteletet a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) tagegyházai és tagszervezetei vezetőinek részvételével tartották meg. Az ünnepi istentiszteleten részt vett *Kövér László*, az Országgyűlés elnöke és *Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettes is.

A házigazda, *Illés Dávid* református esperes és *dr. Fischl Vilmos* evangélikus lelkész, a MEÖT főtákará köszöntötte a jelen lévő püspököket és a gyülekezetet. Rövid köszöntést mondott *Steinbach József*, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, a MEÖT elnöke és *Gáncs Péter*, egyházunk elnök-püspöke. A bűnvalló-hálaadó imádságot *dr. Erdő Péter* bíboros, esztergom-budapesti érsek, római katolikus főpásztor mondta el. Az ünnepi liturgiában közreműködött még *Pataky Albert*, a Magyar Pünkösdi Egyház lelkészi vezetője, *Papp János*, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke, *Csernák István* metodista szuperintendens és *Kalota József* ortodox érseki vikárius. Zenei szolgálatot végzett a veszprémi *Légierő zenekar* *Katona János* alezredes vezényletével.

*Dr. Bölcskei Gusztáv*, a Magyarországi Református Egyház zsinatának lelkészi elnöke hirdetett ígét. A püspök hangsúlyozta, az államalapítás ünnepén fel kell tennünk magunknak a kérdést, hova jutottunk negyed századdal azután, hogy Isten csodálatos, szabadító hatalma kihozott bennünket mint nemzetet a szolgaság házából, és átvitt az ajándékba adott szabadságba. „Vajon nem keményedett-e meg a szívünk, tudott-e élni ezzel a szabadsággal az egyház, a politikusok és az egész nemzet?” – szegte a hallgatóságnak a kérdést, utalva a kivonulás kori

egyiptomi keményszívűség bibliai példájára.

Ha megtapasztaljuk, mit jelent Krisztus jelenléte ma a világban, akkor másként fogjuk értékelni a velünk és bennünk élő történelmet – állította Bölcskei Gusztáv –, legyen szó a száz vagy a huszonöt évvel ezelőtti

eseményekről. Ha Krisztus jelen van a szívünkben, akkor nézünk, szólunk és értékelünk helyesen.

Ezen az ünnepen államalapító királyunk népet megtartó cselekedetéért és az életet adó és életet megtartó kenyérért adunk hálát, fogalmazott a püspök. „Legyen ez az ünnep alkalom

arra, hogy ne megkeményítsük, hanem kinyissuk szívünket. Legyen olyan tárgasság a szívünkben, ahol elfér mindenki, mint ahogy mi is mindannyian elférünk Isten szívében” – biztatta hallgatóságát Bölcskei Gusztáv.

A liturgia után az istentiszteleten az áldás következett. Gáncs Péter elnök-püspök áldotta meg az oltár közepére helyezett, nemzetiszínű szalaggal átkötött két kenyeret. A püspök elmagyarázta, hogy azért van két kenyér az asztalon, mert az egyik a magunk, a másik más testvérek éhségét hivatott csillapítani. „Nem csak saját éhségünkre kell gondolnunk ugyanis, ideje észrevennünk nélkülöző embertársain-

kat is” – hangsúlyozta. Minden kenyér számtalan kéz munkáját dicséri: a kenyérhez hozzátartozik a magot földbe vető, a termést gondozó, az arató, a belőle tésztát dagasztó és a szalagot kötő kéz is, sorolta a püspök. „Fel kell ismernünk ezeket a munkákat, és rá kell jönnünk arra is, hogy a kenyérhez hozzátartozik az a kéz is, amely a gólgotai keresztre lett felszögezve, hogy nekünk életünk legyen” – zárta mondandóját.

Gáncs Péter után sorban áldást mondtak a MEÖT-tagegyházak megjelent vezetői és képviselői a gyülekezetre, nemzetünkre és a világ üldözöttjeire, nélkülözőire.

■ K. A.



GALAMBOS ADÁM FELVÉTELE

## Emléktábla-avatás

Az egykori diákok nevében emléktáblát helyeznek el szeptember 20-án, szombaton délelőtt 11 órakor a Budapest VI., Lendvay u. 28. épület utcai homlokzatán. Ebben az épületben működött az Evangélikus Teológiai Akadémia 1952–62 között. Minden érdeklődőt, oktatót és ott végzett hallgatót szeretettel várunk. A rendezőség nevében:

D. SZEBIK IMRE ny. püspök és KUTYÉJ PÁL ny. lelkész

## A Lepramisszió őszi csendesnapja

A Lepramisszió őszi munkatársi találkozója és csendesnapja szeptember 15-én, hétfőn 10 órakor tartja a református zsinati székház emeleti termében (Budapest XIV. ker., Szabó József u. 16.). A műsorban a misszió negyven évére emlékeznek a munkatársak és képek segítségével. Szerepettel hívják a munkatársakat, az önkénteseket és az érdeklődőket a fél kettő körül szeretetvendégséggel záródó alkalomra. (Megközelíthető a 7-es busszal, a Cházár András utcai megállótól gyalog.)

## Gyurátz Ferenc-emlékkiállítás Pápan

Tisztelettel és szeretettel értesítjük, hogy a Pápai Evangélikus Egyházkerület látogatóközpontjában (Széchenyi u. 15., templomudvar) szeptember 10-én, szerdán 15 órakor *Gyurátz Ferenc* evangélikus püspök életét és szolgálatát bemutató emlékkiállítás nyílik.

Ebben az évben emlékezünk arra, hogy a Pápa településnév első említése nyolcszáz évvel ezelőttre datálható. Pápa Város Önkormányzata a jubileumi év kapcsán az emlékkiállítást is támogatta, és a tervezett eseményei közé felvette.

A kiállítást megnyitja és beszédet mond: *dr. Áldozó Tamás*, Pápa város polgármestere; *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke; *dr. Harmati Béla László*, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója; *Polgárdi Sándor* esperes, a Pápai Evangélikus Egyházkerület lelkésze.

A kiállítás december 31-ig tekinthető meg.

VENCZEL CSABA felügyelő, POLGÁRDI SÁNDOR esperes

# Pro Urbe Díj Kiss Miklós esperesnek

▶ Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatának képviselő-testülete június 26-i ülésén a lakosság nagyrabecsülésének és tiszteletének jeléül *Kiss Miklós* evangélikus esperesnek a városban végzett lelkiismeretes és magas színvonalú lelkészi szolgálataért, az egyetemes kultúra és hitélet közvetítésében betöltött szerepéért a *Pro Urbe Mosonmagyaróvár* kitüntető érmet és díjat adományozta. A díjat augusztus 20-án a mosonmagyaróvári városháza zsűfolásig megtelt dísztermében ünnepélyes keretek között adta át *dr. Árvay István* polgármesteri jogokat gyakorló alpolgármester *Kiss Miklósnak* (képünkön balra).



A kitüntetett életútját *Nagy Zoltán*, a mosonmagyaróvári evangélikus gyülekezet felügyelője mutatta be. Ezt követően a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének képviselőjében *Smidéliusz Zoltán* esperes, majd *Rátz András* Győr-Mosoni egyházkerületi felügyelő köszöntötte a Pro Urbe díjast.

„E rangos díj arra inspirál, hogy amíg a körülmények engedik, továbbvigyem ezt a szolgálatot az

evangélikus közösség és Mosonmagyaróvár javára. A Pro Urbe Díj nemcsak az én szolgálatom elismerése, hanem az evangélikus közösségé is, amelynek a lelkésze vagyok. Én azt a szolgálatot végeztem, melyre harmincöt évvel ezelőtt esküt tettem” – köszönte meg Kiss Miklós az elismerést. Hozzátette még: szüleitől, lelkész édesapjától és tanító édesanyjától azt tanulta, hogy léteznek olyan örök értékek – mint a

*Kiss Miklós* 1955-ben lelkészcsaládban született (édesapja a győrsági, majd a bezi–enesei gyülekezet lelkésze volt). 1979-ben végzett az Evangélikus Teológiai Akadémián, ahonnan a lovászpatonai gyülekezetbe került segédlelkésznek. 1985-ben elnyerte a Mosonmagyaróváron meghirdetett lelkészi állást, és január 6-án kezdte meg szolgálatát. Ő gondozza a hegyeshalmi, rajkai, levéli társgyülekezeteket is, és Halászbán is szolgálja az evangélikus testvéreket.

2006-ban Kiss Miklóst a Győr-Mosoni Evangélikus Egyházkerület esperesének választották, mely tisztségében 2012-ben megerősítették. A felsőfokú újságíró végzettséggel is rendelkező esperes a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület delegáltjaként tagja az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottságának; a hetilapban rendszeresen jelennek meg írásai. 2000-tól datálódik országos sajtóbizottsági tagsága; ebben a testületben is a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületet képviseli.

nemzet, haza, hazaszeretet, család, a Szentírásban megfogalmazott erkölcsi törvények –, melyekhez embernek ragaszkodnia kell. Ezeket az értékeket adja tovább és hirdeti munkája során.

Az ünnepségen nagy számban vettek részt a mosonmagyaróvári evangélikus gyülekezet tagjai, és szolgálatával közreműködött a gyülekezet kórusa is.

■ NAGY SÁNDOR

**FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!**

# Katolicitás: „a mindent átölelő”

*A Societas Oecumenica XVIII. tudományos konferenciája*

► A tizennyolcadik nemzetközi, idén először hazánkban megrendezett Societas Oecumenica konferencia megnyitóját augusztus 21-én, csütörtökön a zuglói evangélikus templomban tartották. Az idei konzultáció témája a katolicitás, vagyis az *egyetemes, teljesség szerinti* egyház mibenléte volt, amelyről majd egy héten át, augusztus 26-ig folytak az előadások és eszmecserek – az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) tatarozási munkálatai miatt – a közeli Hotel Ében konferenciatermében. Az 1978-ban alakult európai ökumenikus társaság két évenként tartja tanácskozásait. A konferencia célja az ökumené, a keresztény egység előmozdítása. Főszervezője dr. Szentpétery Péter, a társaság (augusztus 25-i tisztújításakor leköszönt) titkára, az EHE Vallás- és Társadalomtudományi Tanszékének vezetője volt.

A megnyitón a zuglói házigazdák, Tamásy Tamás és Tamásy Tamásné lelkészek mondtak imádságot. Az alkalomra színes műsorral készült a Budapest-Zuglói Evangélikus Egyházközség énekkara Fekete Anikó vezényletével és Kémenczy Antal orgonakíséretével.

A konferenciára történő lelki ráhangolódás jegyében az EHE kijelölt rektorhelyettese és Egyháztörténeti Tanszékének egyetemi tanára, dr. Korányi András tartott áhítatot az *Útmutató* aznapi igéje, Lk 5,5 alapján. „Gyakran közbejön valami. (...) Hiányzik az a mindennapi kenyér, a friss és tiszta ivóvíz, az igazságon és tiszteléken alapuló emberi rend kisebb-nagyobb közöségi köreinkben” – fogalmazta meg sok és sokféle keresztény gyakran érzett egységes tapasztalatát. Az egyetemességet – hívta fel áhítatában Korányi András a figyelmet – nem lehet megtapasztalni, kifejezni és együtt ünnepelni e nélkül az ősi bibliai és apostoli felismerés nélkül: „A Mester, az Úr – Jézus Krisztus cselekszik jelenlétével, szeretetével és szavával, ahol a megoldatlan, köztes terekben és időkben is rá kell lelnünk valamire.”

Dr. Szentpétery Péter, a Societas Oecumenica titkára és a konferencia többszöri látogatója a tudós esemény hazánkba való eljutásának történetét osztotta meg a hallgatósággal, amelyben Kránitz Mihálynak, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara professzorának és persze neki magának nagy szerepe volt. A 2010-ben Belgrádban rendezett konferencián vetették fel, hogy szívesen lennének a Societas Oecumenica házigazdái 2014-ben. Ezt a javaslatot 2012-ben a belfasti találkozón fogadták el, ekkor választották meg Szentpétery Pétert a társaság titkárává.

A konferencia plakátján a Lánchíd látható. Arra is fény derült a megnyitón, miért. Az 1849-ben felavatott híd is azt az egységet szimbolizálja, amelyre a konferencia résztvevői törekednek. A konferencia főszervezőjének szavaival: „Krisztus egyetlen, teljes egyházának tagjaként hiszem, hogy a híd teljes, ha nem is látszik az egész. Hiszem, hogy van összeköttetés a két part között, még ha nem is látom a túlpartot. Az egység eleve adott

azzal, hogy minden különbözőségünkkel együtt át kell mennünk a hídon.”

A megnyitón egyperces néma csennel emlékeztek meg az egybegyűltek azokról a tagokról, akik a legutóbbi konzultáció óta már „átmentek a túlpartra”. Utolsóként a társaság intézményes magyarországi tagjának vezetőjéről, a június 16-án elhunyt dr. Tóth Károly ny. dunamelléki református püspökről, aki az Ökumenikus Tanulmányi Központ megalapításával is sokat tett az ökumenikus hidak építéséért.

Gáncs Péter elnök-püspök szintén a híd metaforájára építette köszöntőjét, hangsúlyozva, hogy a legnagyobb hídépítő a pontifex maximus: Jézus Krisztus. (A résztvevők a másnapi budapesti városnézés alkalmával át is mentek a Lánchídon.)

Az ökumené történetéről és jelentőségéről szóló köszöntőjében dr. Fischl Vilmos, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtitkára, megemlékezve az iraki keresztények tragikus, 2014-ben felfoghatatlan helyzetéről. Az egység korántsem ugyanaz, mint az egyformaság – jegyezte meg, utalva ezzel a „katolicitás” sokszínűségére.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar (MKPK) üdvözlését tolmácsolta dr. Babel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek, az MKPK Ökumenikus Bizottságának elnöke, aki a konferenciát páratlan lehetőségnek nevezte a kiengesztelődésre és az európai népeket képviselők találkozására.

A megnyitón került sor az első plenáris előadásra is. A Societas Oecumenica elnöke, dr. Dagmar Heller, az Egyházak Világtanácsához tartozó Bossey-i Ökumenikus Intézet tanára előadásában a katolicitás (egyetemesség) legfőbb kihívását, a sokféleség és az egység viszonyát vizsgálta. A katolicitás az a meggyőződés, hogy Jézus Krisztusban lett kinyilatkoztatva az üdvösség az egész emberiség számára – fektette le az alapvetet. A katolikus szó etimológiáját is feltárta a hallgatóság előtt. A *katholikosz* szó eredeti jelentése: „általános”, „egész szerinti”, „az egészre, épre vonatkozó”. A szót az ókorban a „mindent átölelő (átfogó)” értelmében használták.

A szó történetét, a hangsúlyok eltolódásának és a jelentés szűkülésének okait is felvázolta az előadó. Megemlítette például azt a reformáció korában általánosnak tekinthető, ám evangélikus szempontból különösen is figyelemreméltó tény, hogy Luther számára a katolicitás lelki jegy volt, amely minden egyház sajátja, ha az evangéliumot hirdeti. Végül az ökumenikus mozgalom nagy felfedezésére, az egyházak közötti megosztottság katolicitást romboló hatására tért ki, és ennek feloldására a kölcsönös szolidaritást javasolta Dagmar Heller.

A felemelő, méltóságteljes megnyitón nagyon jó folytatása volt az egyházunk által a templomkertben adott fogadás.

Az elkövetkező napokban az Európa különböző országaiból érkezett hetvenöt résztvevő a katolicitás témakörét tizenöt előadás, egy pódiumbeszélgetés és húsz műhelyelőadás keretében járhatta körül. Római, görög és ókatolikus, evangélikál, baptista, anglikán és ortodox egyaránt szót kapott.

Augusztus 25-én Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere – aki a Nemzeti Kulturális Alap miniszteri keretéből támogatta a konferenciát – személyesen üdvözölte a résztvevőket. Majd az élő katolicitásról szóló magyarországi esettanulmányok kerültek terítékre katolikus, református és evangélikus szempontból dr. Kránitz Mihály, dr. Szűcs Ferenc professor emeritus (Károli Gáspár Református Egyetem) és dr. Szentpétery Péter előadásában. Ugyanezen a napon a MEÖT adott fogadást.

Előtte az Úr napja, augusztus 24-e országjáró túrával telt. Veszprémben misén, illetve istentiszteleteken vettek részt a konferenciára érkezettek dr. Márfi Gyula érsek, Ittész János ny. evangélikus püspök és Niederhoffer Zoltán református lelkész szolgálataival. Balatonalmádiban Steinbach József dunántúli református püspökkel, a MEÖT elnökével és feleségével ebédeltek a résztvevők, majd „az ökumené hajója” egyórás kört tett a Balatonon. Végül Pannonhalmán vespérés, idegenvezetés és vacsora zárta a programot dr. Várszegi Asztrik bencés püspök főapáttal.

■ KINYIK ANITA



A SZERZŐ FELVÉTELEI

## Szemelvények Szentpétery Péter előadásából

A lutheranizmus Magyarországon is, mint mindenhol, az egy szent katolikus és apostoli egyház folytatásának tekintette magát. Sajnos, bár ezt nem tagadták, ez a nézet a felvilágosodás óta elhalványult, és a felekezeti identitás egyre inkább a római katolicizmustól való elhatárolásban jelentkezett.

\*\*\*

Akár tetszik, akár nem, az ökumené egy magyar protestáns – akár evangélikus, akár más – számára mindenképp a római katolikus egyházhoz való viszonyt jelenti. A katolicitást ebben az összefüggésben kell meghatározni és megélni, tudatosítva a protestáns egyházak tagjaiban, hogy katolicitás és katolicizmus nem ugyanaz.

\*\*\*

Sokak számára századokon át az evangélikusság a nép közös sorsában való osztozást jelentette, így a katolicitást, vagy mondhatjuk úgy

is, az ökumené a szó legszélesebb értelmében. A nemzeti összefogás felemelő pillanataiban (1848, 1956) a saját felekezeti szempontok és érdekek háttérbe szorulhattak.

\*\*\*

Minden ellenkező híresztelés ellenére ma Magyarországon nagyon korlátozott az egyházak befolyása. Eyszerűen közös érdekük, és tapasztalat szerint szolgálatuk is hatékonyabb, ha összetartanak, egyre inkább Krisztus egész, azaz „katolikus” egyháza részének tekintve magukat.

\*\*\*

Nem csupán az egyház egyetemes, hanem szolgálatainak emberi gyengeségei is. Minden magyarországi egyháznak, beleértve az evangélikusokat is, le kell vonniuk a következtetéseket múltbéli bűneikből, hibáikból és mulasztásaikból, hogy ne hajoljanak meg „ökumenikusan” semmilyen keresztény- és emberellenes ideológiá elé.



GALAMBOS ADÁM FELVÉTELE

## „Húszesztendőnyi jutalom”

Két évtizedes jubileumát ünnepli a lajoskomáromi evangélikus rézfúvószenekar

▶ A lajoskomáromi evangélikus rézfúvószenekar szokásos nyári intenzív tábora augusztus 14-én kezdődött. Idén a zárókoncert egyben ünnepi alkalom is volt: a zenekar fennállásának huszadik évfordulóját ünnepelte. A koncerten a lajoskomáromiakkal együtt zenéltek a plochingeni és a mössingeni zenekar képviselői is.

Az ünneplők nagy szeretettel emlékeztek vissza 1993 szeptemberére, amikor is az Oroszlányban vendégeskedő Dieter Greiner, a plochingeni rézfúvószenekar vezetője Labossa Lajos akkori esperes kíséretében el-



látogatott Lajoskomáromba. Az akkor már ötvenéves plochingeni együttes szerette volna, ha Magyarországon is megalakulhatna egy zenekar, és a lajoskomáromi gyülekezet érdeklődést mutatott eziránt. A következő év júliusában a plochingeni vendégek már hangszereket is hoztak magukkal, és szeptember 11-én ünnepi istentisztelet keretében megalakult a Lajoskomáromi Evangélikus Egyházközség rézfúvószenekara. A plochingeniekkal azóta is folyamatos a kapcsolat, nagyon sok segítség, támogatás érkezik a németországi fúvósoktól.

Az együttes az egyházközség ifjúsági és gyülekezeti munkájának is színtere, ahol a különböző generációk együtt zenélnek. Hitvallásuk, hogy a zeneszámokkal Istent dicsőítik, legyen szó korálfeldolgozásról, klasszikus zenéről vagy a jelenkor népszerű könnyűzenei dallamairól, hiszen mindezek szerepelnek a repertoárjukban. Az ünnepi alkalom különlegessége volt, hogy a Németországban élő egyházzeneész, Kálmán Attila eddig ki nem adott két művének ősbemutatójára kerülhetett sor. A darabokat a zeneszerző a jubiláló fúvószenekarnak ajánlotta.

A fúvósok rendszeresen zenélnek a gyülekezet alkalmain, de gyakorta vendégei az egyházmegyei, az egyházkerületi és az országos összejöveteleknek is. A zenekarnak a húsz év alatt több karnagya is volt, jelenleg Decmann Erzsébet és Szabik Attila végzi a szakmai irányítást.

A jubileumi koncerten köszöntések sora hangzott el, amelyek méltatták az együttes immáron két évtizede tartó áldozatos munkáját.

„Húsz év alkalmat adhatna a dicsékvésre. Mégis az Isten iránti há-

lát kell kifejeznie annak, hogy gyümölcsöket termünk. Nem érdem, hanem jutalom az, hogy zenélhetünk, s ha ennek gyümölcssei is vannak, az további ajándékokat jelent” – Decmann Tibor, a gyülekezet lelkésze, aki maga is a kezdetektől aktív tagja a zenekarnak, egy harsonát is átadott. A mössingeni fúvósok képviselőjében Hans-Georg Griessinger köszöntötte a jubiláló zenészeket, és egy új baritonral lepte meg őket.

A plochingeni zenekar jelenlegi vezetője, Reiner Nussbaum a település polgármesterének és gyülekezetének üdvözlétét is elhozta Magyarországra. Ezenkívül ajándékként egy új hangszert, egy harsonát is átadott. A mössingeni fúvósok képviselőjében Hans-Georg Griessinger köszöntötte a jubiláló zenészeket, és egy új baritonral lepte meg őket.

„A zenével ünnepelni tudunk, segíteni a lelki és a testi gyógyulást, jó érzéseket tudunk lelkünkben életre hívni. Összességében zenénk az Istentől kapott életet szolgálja” – hangzottak Szabik Attila karnagy köszöntő szavai.

Szarka István esperes, aki levélben üdvözölte az ünneplőket, így írt a lajoskomáromi fúvósokról: „Méltán szeretett vendég evangélikus rézfúvószenekaruk az egyházmegyei, egyházkerületi, országos, sőt nemzetközi találkozóinkon, hiszen széles repertoárral rendelkezve, a műveket igényes játékkal szívatja meg.”

A hajdani alapító, Dieter Greiner is levélben köszöntötte a zenekart. Ő 2006-ig vezette a nyári táborokat, azóta azonban idős kora miatt már nem tud részt venni ezeken az alkalmon.

Soltész Kálmán egykori karnagy egy ismert korál dallamával köszöntötte zenésztársait.

Lajoskomárom képviselőjében Pirttyák Zsolt polgármester méltatta a fúvósok szolgálatát, amellyel a település kulturális életét is gazdagítják.

Hagyomány immár, hogy ötvenente kiadványban foglalják össze, mi minden történt a zenekar életében ez idő alatt. A mostani kis füzetben is nagyon sok fénykép, visszaemlékezés, személyes hangvételű írás mutatja be – magyarul és németül is – az elmúlt öt esztendő élményekben gazdag eseményeit.

A nyári táborok minden évben lehetőséget adnak arra is, hogy az érdeklődők csatlakozzanak a zenekarhoz. Idén Horváth Simon 4. osztályos tanuló vehette át a táborban való részvételéért az emléklapot.

■ SÁNTA ANIKÓ



## Hűség és elkötelezettség

▶ Negyvenegy év. Még elgondolni is nehéz ekkora időintervallumot. Majd fél évszázad munkájára és szolgálatára emlékeztek a Somló környéki evangélikusok. Boros Lajos (1914–1996) 1953-tól 1994-ig, negyvenegy évig szolgált a Somlószlósi Evangélikus Egyházközségben.

Nem olyan régen érkeztem a gyülekezetbe, de nem telt el olyan hét, hogy ne hangzott volna el egy történet vagy anekdota, egy tanács a „Boros tisztelendő úr” idejéből, szolgálatából.

Boros Lajos együtt élt a faluval. Generációk nőttek fel, és hűséges egyháztagokat hívott el a Lélek az alatt az idő alatt, amíg ő a faluban szolgált. Nem véletlen, hogy a gyülekezet és a falu közössége elhatározta: kőbe vési a hálóját, hogy kimutassa tiszteletét, és nyomot hagyjon az utókor számára.

Csaknem egy évvel ezelőtt kezdődött a történet, amikor is Polgárdi Sándor Veszprémi egyházmegyei esperes és a somlószlósi presbitérium gyűjtést kezdeményezett, hogy emléktáblát állíthassanak Boros Lajos emlékére születésének századik évfordulóján. Tekintélyes összeg gyűlt össze, melyhez hozzájárultak a gyülekezet tagjai, az önkormányzat, a község lakói és az elszármazottak, illetve Boros tisztelendő úr családja is.

Augusztus 23-án került sor a megemlékező alkalomra. Somlószlóról, Somlóvecseről, Noszlopról, a környékbeli településekről és az ország minden pontjáról érkeztek az ünnep-

lő közösségbe. Először hálaadó istentiszteletre gyűltünk össze. Tele templom hallgatta Isten igéjét, amelyet Polgárdi Sándor esperes hirdetett Zsid 13,7 alapján. Ez az ige az emléktáblán is ott áll: „Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik Isten igéjét hirdették nektek.”

Az istentisztelet után az ünneplő gyülekezet kivonult a parókia utcáfrontja elé, ahol is Polgárdi Sándor emlékezett vissza Boros tisztelendő úr életére, akitől ő maga vette át a szolgálatot Somlószlóson 1994-ben. Majd családja nevében Boros Bánk Levente, Boros Lajos unokája szolt az egybegyűltekhöz. A bronzplakettel díszített emléktáblát Boros Botond, Boros Lajos fia és Polgárdi Sándor leplezte le.

Ezt követően a templomkertben a zuhogó esőtől védve, sátrak alatt lehattunk asztalközösségben, majd folytatva a megemlékezést, a temetőben helyeztünk el Boros tisztelendő úr és felesége, Varga Irma – aki a gyülekezet kántora volt évtizedekig – sírján koszorúkat.

Különleges alkalom volt, amelyen hálát adhattunk az Istennek, hogy ilyen munkásokat küld az ara-



tásába. Nem tehetünk mást, mint hogy együtt énekeljük az *Evangélikus énekeskönyv* Boros Lajos által olyan nagyon kedvelt énekével: „A jóságos Isten / Áldjon tovább is minket, / Hogy vidáman, békén / Tölthessük életünket; / Tartson meg mindvégig / Minket kegyelmében, / Legyen szabadítónk / Minden szükségünkben!” (EÉ 40,2)

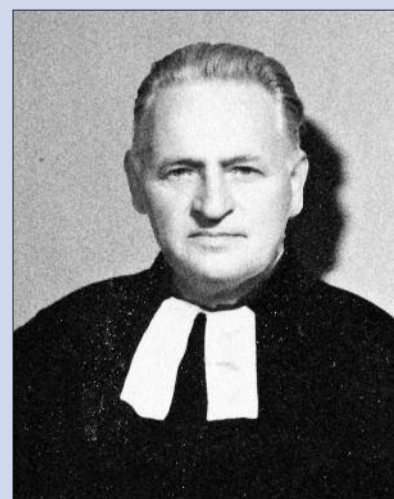
■ KOVÁCS VIKTOR lelkész



Boros Lajos 1914. augusztus 23-án született Szakonyban, földműves szülők gyermekeként. A soproni evangélikus líceumban végezte a gimnáziumot, majd teológiai tanulmányokat folytatott. Egy félévet ösztöndíjasként a kolozsvári protestáns teológián töltött. Ebből az időszakból eredt mély barátsága Járósi Andor kolozsvári lelkésszel és teológiatanárral, valamint Reményik Sándorral, akinek költészete egész életén át elkísérte. Az a tabló, amelyen ő is szerepel, mind a mai napig megtekinthető a kolozsvári teológia épületében.

Kapi Béla püspök szentelte lelkészé Boros Lajost Győrött 1938. június 11-én. Segédlelkészi éveit Keszthelyen, majd Pápán töltötte. Az ezt követő időszakban nem jutott minden végzett lelkésznek gyülekezeti állás, és az egyházvezetés sok lelkészt egyházszerzői, gyülekezetplántálói szolgálatra küldött ki. Így lett Boros Lajos a takácsi gyülekezet első lelkésze, ahová püspöki kiküldéssel érkezett. Takácsi a reformáció óta a pápai gyülekezet leánygyülekezeté volt, de Boros Lajos munkájával elkezdődött az önállósodás időszaka. A lelkész megszervezte a gyülekezet életét, ta-

nítólakást, iskolát építtetett, amelyeket a második világháború után elvettek a gyülekezettől. Emellett KIE-kultúrházat is alapított, melynek épülete átalakítást követően ma lelkészlakás. A gyülekezet összefogásával a templomot is felújított. Szolgálatát nyomán vált a takácsi gyülekezet önálló egyházközséggé.



1942-ben házasságot kötött a szintén szakonyi származású Varga Irmával, aki mindvégig kántorként szolgált mellette.

Már két gyermekükkel, Botonddal és Abával költöztek Somlószlórsra, ahova Boros Lajos 1953-ban kapott

lelkészi meghívást. Nehéz, küzdelmes időszakban nyolcvanéves koráig – negyvenegy éven keresztül! – szolgált a gyülekezetben, melyhez Somlóvecse, Noszlop és több más környékbeli község is hozzátartozott. Sok emlékeztető alkalom és esemény kapcsolódik szolgálatához. Gyülekezetépítési munkája mellett orgonát (1966) és parókiát (1972) építtetett, és az ő nevéhez fűződik a somlószlósi és somlóvecsei templomok renoválása is.

1994. augusztus 14-ig szolgált Somlószlóson parókusként. Kiváló és hűséges szolgálatát alatt őt felügyelő szolgált mellette: Kató Sándor (1951–1966), Németh Sándor (1967–1972), Egyed Sándor (1973–1982), Bogdán József (1983–1989), Erdősi Géza (1990–1996).

Nyugdíjazása előtt Boros Lajos a Balaton partján, Vonyarcvashegyen építtetett házat, de végül nem volt képes otthagyni a gyülekezetet, a Somlót. „Veletem éltem negyven évig, hova mehetnék!” – mondogatta.

1996-ban, nyolcvankét éves korában hunyt el.

Polgárdi Sándor esperes által összegyűjtött adatok nyomán:

■ KOVÁCS VIKTOR

## Konfirmált emlékezet

► Kettős ünnepe volt a Gyórhöz tartozó ötvenévi leánygyülekezetnek augusztus utolsó vasárnapján. Egyrészt az evangélikus templom felépítésének nyolcvanötödik évfordulóját ünnepelték, másrészt ezt az alkalmat használták ki arra, hogy a gyülekezet jubiláns konfirmandusait köszöntse. Az ünnepi alkalmon Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese hirdette Isten ígését. A liturgiai szolgálatban Takács Eszter, a gyülekezetet gondozó lelkész segített.



FOTO: TAKÁCS ESZTER

Ötvenéven már a reformáció hajnalán önálló gyülekezet volt – templommal, iskolával. Ezt a templomot azonban 1634-ben elvették. Hosszú időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy újra temploma legyen a gyülekezetnek. Az építés szándékáról azonban sohasem mondtak le. Túróczy Zoltán lelkész írta: „Ötvenévi evangélikus népe az advent népe! Lelkét teljesen betölti a temploma megépülésére való várakozás.”

Aztán 1929. április 22-én megtörténik az első kapavágás, május 5-én pedig az ünnepélyes alapkövetel. Túróczy Zoltán így ír erről: „Csodálatos

dolog! Amikor tizenhatezer koronája volt ennek a népnek, nem mert belefogni. Amikor semmije sem volt, csak pár száz pengője, s körülötte egy összedől világgazdaság romjai alatt nyögött az egész nemzet, akkor ez a százötvenhat szegény »templom eger« hozzáfogott. Nem volt mása, mint hite az Isten ígretében: Minden lehetséges a hívőnek. Ráállt erre, mint szent fundamentumra a hit vakmerőségével, s íme, itt áll a templom. Isten nem hagyta szégyenben a hívő sereget. Ez a templom a hit temploma.” A templom felszentelésére 1929. au-

gusztus 25-én került sor Kapi Béla püspök szolgálatával.

A múlt vasárnapi ünnepi istentiszteleten Kiss Miklós a meghívón szereplő ígéről prédikált: „Ahol a kincsöd van, ott lesz a szíved is.” (Mt 6,21) Az igehirdetés után a konfirmációi jubilánsokat egymás után hívta az oltárhoz Takács Eszter, hogy újra elhangozzék az az ige, amely annak idején a konfirmációi áldó ígésük volt. A legidősebb köztük, Szabó Béla, hetven évvel ezelőtt konfirmált. A jó hangulatú kettős ünnep szeretetvendégséggel fejeződött be. ■ K. M.

## Egyházmegyei zenei tábor az Őrségben

► Az idei volt a huszonegyedik nyár, amikor az őrimagyaródsi gyülekezet táborhelye – ezúttal augusztus 10–17. között – szállásul szolgált a Vasi Evangélikus Egyházmegye szervezte zenei tábornak. Rövid szünet után, három évvel ezelőtt indult újra a tábor az egykori növendékekből időközben tanárokká érett fiatalok kezdeményezésére.

A nagy múltú és a megyében kiemelkedően kedvelt tábor arculata változott ugyan, hiszen az elmúlt években a résztvevők többsége a zenélésben kezdő, kisiskolás korú gyermek volt, ám a közös éneklés, zenélés öröme ugyanúgy magával ragadó és nyárról nyárra ide vonzó, mint annak idején. A cél természetesen ugyanaz maradt: megkedveltetni a zenélést, megismertetni a hangszereket, megszólaltatni komolyzenei műveket (is), mindezekel pedig Istent dicsérni, tudva, hogy a Teremtő ugyanúgy gyönyörködik az ügyetlenkedve eljátszott, mint a könnyed szépséggel előadott harmóniában.

Időközben a helyszínül szolgáló táborhely is megújult: Életfa evangélikus ifjúsági tábor néven komfortos és korszerűsített épülettel, ám régi varázsát megőrizve várja a gyermekeket a megyéből és azon kívülről is. A hétnapos tábor során a résztvevők zongorán, harmóniumon, orgonán, furulyán és fuvolán, új tanszakként citerán, és természetesen gitáron tanulhattak a lelkes és elkötelezett oktatóktól. A haladók a kamarazenélés és -éneklés közös örömét is megtapasztalhatták.

A közösen töltött napokat áhítatok és énekkari próbák keretezték, a zenei órákat és a gyakorlással töltött időt pedig kézműves-foglalkozások, vetélke-

dók, sorversenyek és az elmaradhatatlan Vadása-tavi strandolás fűszerezte.

Tanárok és szervezők a tábor utolsó estéjén gyújtott táborút körül ülve, a gyermekek élményeit hallgatva egyöntetűen kifejezték: érdemes volt újraindítani a tábor, hiszen a kezdőkből haladók lettek (és lesznek), a szőlők közötti harmóniák kitisztultak, a gyerekek gyakorlással töltött óráinak száma szembetűnően növekedett, a lelkesedés pedig, amelyet a jelentkezők létszáma (idén összesen negyvenhét fő) is kifejez, töretlen.

Tanárnak, résztvevőnek, de a kapu előtt elsétáló helybélinek is nagy öröm, hogy a táborhelyet újra muzsika tölti meg, hogy minden helyiségben gyakorló csoportokra bukanni, hogy a szombati zárókoncert és a tábor záró istentisztelet egyre színvonalasabb, és perze szívet melengető beállni a sorba, az egyházzene, a zene ismeretét és szeretetét átadni igyekvők sorába.

■ PETHŐ-UDVARDI ANDREA, a tábor lelki vezetője

HIRDETÉSEK

### Meghívó könyvbemutatóra

A Luther Kiadó és a Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány szeretettel meghívja Önt és családját az Anglikán–Lutheránus Társaság 2014-es magyarországi konferenciájának megnyitása alkalmából szervezett, teadélutánnal egybekötött könyvbemutatóra.

Az *anglikán keresztyénység évszázadai – A történelmi és a teológiai arculat változásai a 16. századtól a 21. századig* (szerk.: Fabiny Tibor és Faludy Alexander) című könyvet bemutatja prof. dr. Szabó István egyetemi tanár, református püspök. Közreműködik az angol katedrálisok

hagyományát Magyarországon egyedülállóan követő *Gabriel kórus* (művészeti vezető: Solyom Richárd).

A könyvbemutató időpontja szeptember 11., csütörtök 17 óra, helyszíne a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium díszterme (Budapest VII., Városligeti fasor 17–21.).

A bemutatót követően a szervezők szeretettel várják az érdeklődőket a szomszédos evangélikus templomban 18.30-kor kezdődő, a budapesti Saint Margaret's Anglican-Episcopal Church *Evensongjára*, amelyen szintén a *Gabriel Choir* működik közre.

### Harangszó-nap

A Dunántúli Harangszó olvasóinak virtuális közössége nagy ajándék. A közösség igazi erejének megtapasztalásához azonban nélkülözhetetlen a személyes találkozás, beszélgetés, igei és asztalközösség. Ezért szeretettel hívjuk és várjuk egyházkerületi újságunk mostani és leendő olvasóit szeptember 13-án, szombaton Csikvádra, Harangszó-napra. Idősebb és fiatalabb testvéreinkre egyaránt gondolunk a program tervezésekor.

#### Program

10.00: Előétel

10.30: Menü

• Alaphang: Az ötezer ember megvendéglése (bibliatanulmány) – Gabnai Sándor, Verasztóné Magyar Melinda, Weltler Gábor

• Összhang: Hitvallásosságunk (előadás)

– Bencze András, Ördög Endre, D. Szabik Imre

• Visszhang: Látható keresztyénységünk (beszélgetés) – Rostáné Piri Magda, Tólli Balázs, Vönöczky Gábor

12.30: Ebéd

13.30: Desszert – Egyházmegyei tárlat

15.00: Kávé – Úti áldás

A régebbi és a legújabb számok megvásárolhatók a helyszínen. Minden jelenlegi és leendő olvasónkat hívjuk és várjuk!

### Nyitva a könyvtár

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, kutatóinkat, hogy szeptember 1–26. között könyvtárunk nyitva lesz. Az esedékes költözés miatt várható hosszabb zárva tartásról később adunk tájékoztatást.

*Evangélikus Országos Könyvtár*

### Taizé-ima és énekegyüttlét

A rákosszentmihály–sashalmi evangélikus gyülekezetben Budapest XVI., Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb szeptember 9-én, 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: [gyertyafeny.lutheran.hu](mailto:gyertyafeny.lutheran.hu)

## A barátság dimenziói

► Az ezeréves lengyel–magyar kapcsolat számtalan családi és politikai kötődésen keresztül formálódott barátsággá. A barátság jelentőségének felismeréséhez azonban nem kell a történelemben kutatni. Mindannyiunk életének szerves része – vagy éppen szomorú hiányossága. A *barátság* teológiai, történeti és filozófiai körüljárására vállalkozott közel ötven teológusnő a *European Society of Women in Theological Research* (ESWTR, Teológusnők Európai Társasága) kelet- és közép-európai regionális konferenciáján. Négy felekezet képviselőiben tizenkét országból érkezett előadók és résztvevők vizsgálták meg – plenárius és kiscsoportos előadások keretében – a barátság ekkleziológiai dimenzióit. A lengyelországi Gniezdnóban augusztus 24–27. között megrendezett nemzetközi konferencia legismertebb előadója prof. dr. Elisabeth Schüssler Fiorenza, a Harvard Egyetem tanára volt. A tudományos konferenciát kortárs lengyel képzőművésznek barátság témájú kiállítása és különböző műhelyfoglalkozások tarkították.

Az *Őszösvetségben* a barátság ugyan nem központi fogalom, ám különböző kontextusban több helyen előfordul. Ábrahám, Mózes és a próféták Isten-kapcsolata közel áll a barátsághoz, ugyanakkor Ruth és Naomi, valamint Dávid és Jónátán barátságáról is szólnak az ősi szövegek. Az az őszösvégi hely, ahol a barátság kiemelt figyelemnek örvendhet, az úgynevezett „bölcsestételek” (*A példabeszédek könyve, A prédikátor könyve* stb.).

Az *Újszövetségben* a barát és a testvér fogalma egymással szoros összefüggésben fordul elő. A hitestvérség sokszor feltétele a barátságnak. Pál egyáltalán nem használja a *filosz / filia* szót, de a barátság jellemzőit annál inkább. Pál számára a férfiakat és asszonyokat, szegényeket és gazdagokat is összekötő családi kötelékre való utalás volt a kifejezőbb.

Prof. dr. Petra von Gemünden augsburgi evangélikus teológus a *Filippiekhez írott levelet* elemző előadásában mutatott rá arra, hogy a levélírás és a közös öröm szintén a barátság velejárói.

A Jn 15,12–17 jól ismert igeversei viszont a barátságot az újtestamentumi gondolkodás kiemelkedő pontjává teszik. Jézus barátainak nevezi a tanítványokat, és a szeretet megtestesítőjeként életét adja barátaikért. Dr. Elżbieta Adamiak poznáni dogmatikus mutatott rá arra, hogy a Jézus és ember közötti barátság fogalma eltér az antik elképzelésektől. Jézus esetében nem kölcsönös szimpátiáról van szó, mert Isten választja ki azt, aki baráti közelségben élhet vele.

Prof. dr. Ana Thea Filipović zágári teológus *Arisztotelész Nikomakhoszi etikája* alapján mutatta be a fogalom görög használatát. A barátság csak szabad görög férfiak között elképzelhető kapcsolat volt, amelynek három formáját különböztették meg. A kedvtelés és hasznosság által meghatározott köteleket meghaladta a barátság mint erény gyakorlása.

Csak az *epikureusoknál* voltak a nők barátként, szellemi társként is elfogadott embertársak. Bár a nemek szempontjából igen szűk volt a görög „barátság” kifejezés, számtalan pozi-

tívumot fogalmazott meg: szimmetrikus kapcsolatként működött, a személyiségformálódás fontos eszköze volt, valamint feltételezte a kölcsönös elfogadottság és megbecsültség megletését.

Prof. dr. Angela Berlis berni egyháztörténész a konferencia témájáról szolgáló fogalom történeti alakulását mutatta be. Szerinte a 18. század volt a klasszikus barátság évszázada, mikor is a levelezés volt a legjellemzőbb kapcsolatfenntartó eszköz. Ismert volt persze a politikai, de a mély, bensőséges barátság is, valamint az idegent, a másságot elfogadó kapcsolat is.

A Szentpétervárról érkező *Marina Sisova* a korábbi hozzászólásokat *Martin Buber* izraeli-osztrák vallásfilozófus gondolatával bővítette: „Kezdetben van a kapcsolat. A dialóguson, a másik személlyel megélt kapcsolaton keresztül valósulhat meg az én.”

A részvét és az önzetlen segítség jelentőségéről beszélt a lengyel dr. Agnieszka Gajewska, míg dr. Elisabeth Schüssler Fiorenza a társadalom újrastrukturálásáról. Ebben a folyamatban a bizalomnak és a kölcsönös elfogadón alapuló mély barátságnak fontos szerep jut. Emellett a vendégszeretet, az idegen befogadása is egyik ellenszere lehet az elidegenedésnek és az ellenségeskedésnek.

Az ekkleziológia számára a *János evangéliumának* 15. fejezetében megfogalmazott bizalmi és egyben önmagát a barátaikért feláldozó kapcsolat újszerű és egyben „utópisztikus” impulzust jelent. A horvát előadó, dr. Rebeka Anič fogalmazta meg azt az elképzelést, hogy az „eklézsia” (az egyház) a diskurzus szabad tere, az egymást kölcsönösen elfogadók és sokszínűséget képviselők közössége, amelyben érezhető a formálódás, a változás dinamikája.

A kiselőadások során több magyar előadó is hozzájárult a téma kibontásához. Dr. Perintfalvi Rita, a Magyarországi Teológusnők Ökumenikus Egyesületének elnöke a felelősségvállalás, e sorok írója pedig – mint az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktorandusza – a diskurzus 21. századi jelentőségéről beszélt.

■ KALIT ESZTER

HIRDETÉS

### Tanévnyitó istentisztelet és ünnepi ülés

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeptember 12-én, pénteken 14.30-kor tartja tanévnyitó istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangélikus templomban (XIV. ker., Lócsei út 32.). Az istentisztelet keretében iktatja be *Szemerei János* püspök *Pángyánszky Ágnes* egyetemi lelkészt.

Az ünnepi ülés rendje: Megnyitás – Rektori beszéd – Elsőévesek fogadalmotétele – Mentori megbízólevelek átadása – Bejelentések – Himnusz.

Közreműködik dr. Finta Gergely orgonán, az egyetem énekkarát dr. Kinczler Zsuzsanna vezényli. Az offertórium a Dr. Solyom Jenő Alapítvány javát szolgálja.

Ünnepünkre szeretettel meghívjuk.

DR. SZABÓ LAJOS rektor

## A megismételt motívumtól az istendicséretig

► A megszokott igényes programmal várta az Evangelikus Kántorképző Intézet a tizennegyedik kántortovábbképző tanfolyam és az – immár negyedszer megvalósuló – ökumenikus orgonakurzusok résztvevőit augusztus 21. és 26. között a főtí Mandák-otthonban.

A hallgatók háttere igen változatos volt: kisvárosi kántor és felföldi konzervatóriumi növendék, erdélyi nyugdíjas mérnök és fővárosi gimnazista egyaránt megfordult a programokon.

A gyakorló evangelikus kántorok részt vehettek a meghirdetett kurzusokon; emellett – igény szerint – karvezetésből *Bence Gábor*; a kántorképző igazgatója, orgonából *Ecsedi Zsuzsa*, az intézet tudományos munkatársa foglalkozott velük.

A jól bevált és igen hasznos tudást adó intonációs kurzust *Fekete Anikó* egyházzenesz akadályoztatása miatt végül *Németh Csaba* orgonaművész és *Bence Gábor* vezette. *Christiane Michel-Ostertun* herfordi professzor jegyzete alapján haladva olyan technikákat lehetett elsajátítani, amelyekhez – legalábbis kezdetben – nem szükséges eredeti zenei ötlet, hanem elég a koralkönyvi kíséretet alapul venni. Csak éppen nem mindig mindent és nem feltétlenül olyan sorrendben játszunk, mint ahogy a kottában áll. Az ének legjellemzőbb motívumá-

szertők népes csoportja. A „Bach-orgona” – az Aeris Orgona Kft. hangszere, Magyarország első váltócsúszkás (egyeg regisztrerek mindkét manuálon megszólaltathatók), új építésű barokk orgonája – már tavasz óta vonzza az érdeklődőket, és új szintet hozott a helyi gyülekezet életébe is. Most *Fassang László* orgonaművész Bach- és (kilencedik alkalommal megrendezett) improvizációs kurzusa adott alkalmat a hangszer megismerésére (*képiünkön*). Az idő is kegyes volt a programhoz: a gyönyörű napsütés és a ceglédi főtér árnyas fái kitűnő inspirációt adtak a muzsikáláshoz. Szükség is volt erre az energiára, mert az új hangszeren minden egy kicsit másképp működik, mint a szabványos orgonákon: kisebb a pad, más méretűek a manuál- és pedálbillentyűk; különleges a regisztrerek hangszíne, szokatlan a sípok megszólalási módja.

A napot az esti hangverseny koronázta meg: négy kurzushallgató játszott Bach-korálfeldolgozásokat, *Fassang László* pedig két nagyszabású Bach-mű – *C-dúr toccata, adagio és fuga* (BWV 564), valamint *e-moll prelúdium és fuga* (BWV 548) – után az orgona és a zene lehetőségeit kiaknázó improvizációkkal is lenyűgözte a hallgatókat. *Péter Zoltán*, a gyülekezet lelkésze a Gecsemáné-kertben imádkozó Jézust ábrázoló oltárkép alapján hirdette az evangéliumot.

A tanfolyam idejét – a nagyszerű ősi gyakorlatot legalább részben fel-

## A zene kóistolót adott az egységből

*Kulturális projektnek indult – ökumenikus istentiszteletté vált*

► *Luther*, aki a zenét – mint Isten különleges adományát – a teológia után a második helyre tette, arról ír, hogy a zene kiűzi a gonoszt. Ezt a csodát élhették meg a jelenlévők augusztus 18-án a budapesti Szent István-bazilikában az *Eucharisztikus szimfónia* előadásakor. Jeruzsálem melkita katolikus érseke, *Joseph Jules Zerey* – aki vendégként maga is aktív résztvevője, azaz „szereplője” volt az eseménynek – a koncert után így fogalmazott: „Amit mi, emberek még nem tudtunk megvalósítani, azt most valósággá tette a zene: ezen az estén megéltük a teljes keresztény egységet. A muzsikában tapasztaltuk meg Krisztus testében és vérében való egységünket.”



*Armando Pierucci* ferences szerzetes szintén Izraelben él. A kedves, mosolygós ferences barát zeneszerző, orgonista és karmester. A Jézus halálának és feltámadásának feltételezett helyét magában foglaló épületegyüttes, a Szent Sír-bazilika zenei vezetője. Komponistaként sok széppel ajándékozta már meg hallgatóit az egyházban és egyházon kívül. *Eucharisztikus szimfóniáját* a jeruzsálemi kereszténység sokszínűsége és Krisztusban való összetartozása ihlette. A szent városban élő tizenkét keresztény felekezet egy-egy énekét komponálta meg a szimfónia tételeiben úgy, hogy az egészében megjelenítette az úrvacsora (eucharisztia) liturgiáját.

A jeruzsálemi bemutatón – amely a Gecsemáné kertjében csendült fel – tizenkét egyházi személyiség énekelt el a maga felekezetének imádságát (érdemes a *You Tube-on* megnézni!). Ez a gyakorlat megmaradt az olaszországi előadáson is. Negyedikként került sor a budapesti bemutatóra – a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány jóvoltából –, *Semjén Gabriella* és *Bubnó Tamás* nagyszerrű szervezésével.

E különleges alkotást a Szent István-bazilikában a *Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok*, a *Szent Efrém férjkar* és a *Szent Angéla öregdiákok énekkara* adta elő. *Megyesi Zoltán* és *Sirákné Kemény Kinga* voltak a szólisták. Vezényelt *Virágh András*, a bazilika orgonista karnagya.

Egy-egy tétel előtt római katolikus, melkita, szír, örmény, kopt, görögkeleti ortodox, maronita és protestáns lelkészek, illetve főpapok álltak az oltár lépcsőjére, és énekük, amely eredetileg a dallam bemutatására szolgált, igazi imádságként csendült fel. Személyükben képviselték egyházait, tradíciójukat. Egyikük sem elő-



adóművész, mindegyikük felszentelt papként vagy diakónusként végzett liturgikus szolgálatot.

*Armando Pierucci* így vallott művéről: „A szimfónia a Jeruzsálemben egymás mellett élő tizenkétféle keresztény egyház hagyományos zenei

anyagából merít olyan részeket, amelyeket általában az eucharisztikus liturgiában énekelnek. Ezek ihlették a szimfónia tizenkét tételét. A zenemű – bár nyugati karakterjegyeket mutat – párbeszédbe lép különböző kultúrákkal és korokkal az ősi örömmel, bizánci, szír-arámi, etióp, kopt (fáraói), káld stb. zenei hagyományok segítségével. A tételek elején a gondosan megőrzött dallamok a cappella szólalnak meg az egyes vallásokat képviselő tizenkét énekes előadásában. A szimfónia a hallgatót csendes szemlélődésre hívja, hogy lelki füleivel tapasztalja meg az egyház titokzatos közösségét, a Titokzatos Testet, amely tüdejének keleti és nyugati felével egyszerre lélegzik, s amely minden tagjával a krisztusi eucharisztia testében és vérében él: egy túláradó szépség misztériuma, a Szentlélek Úristen műve és a Szentháromság szeretetének megtestesülése.”

Valóban így volt. Akik énekelve imádkoztak, akik kórusban énekeltek vagy zenekarban muzsikáltak, akik „csak” hallgatták, mind beleköthettek abba a titokba, amely az egyház igazi titka: a Krisztusban adott egység. S ha még az eucharisztiaiban sajnos nem tudunk Krisztus asztalához együtt leülni, a zenében már megtapasztalhattuk, hogy Krisztus teste és vére, valóságos jelenléte összeköt, elválaszthatatlanul egybeköt minket. Testvéreknek éreztük, tudtuk magunkat.

Elgondolkodtató, hogy a kereszténység nagy családjának tizenkét tagjából csak három, tradíciójában viszont csak kettő volt, aki a nyugati ke-



BALGA GÁBOR FELVÉTELE

nek egy- és többszámú ismétlése önálló zárlattal már megfelelő bevezetés az énekhez: megadja a kezdőhangot, a tempót és a karaktert. Ezt lehet visszhangeffektussal bővíteni, regisztrációval színesíteni. A folyamat megszakítható szünetekkel, megváltoztatható metrumváltással.

A tanulatok rögtön „élesben” is ki lehetett próbálni: vasárnap hat kurzushallgató végezte a kántori szolgálatot a főtí gyülekezet istentiszteletén.

Vasárnap este a készülő korárelőjáték-gyűjtemény munkájának jelenlegi állásáról számolt be *Gálos Miklós*, a kötet szerkesztője és *Bence Gábor* (mindketten szerzői is néhány műnek).

A hétfői napot a ceglédi evangelikus templomban töltötte az orgona-

elevenítve – zsolozsma-istentiszteletek tagolták (GyLK 646, 647). Az esti sorozaton *Novotny Dániel*, az aszódi gimnázium iskolalelkésze szolgált *Pilátus kérdései – rejtett válaszok* címmel, *János evangéliumának* 18. fejezete alapján. A reggeli sorozatot, az ének- és zoltárrendet *Ecsedi Zsuzsa* készítette; az ő feladata volt a kurzusok szervezésével.

A főtí kántorképző minden programja a legfontosabb célt szeretné szolgálni: az istentisztelet szakmai tudáson alapuló, igényes megformálását. A munka ezért folytatódik a tanévben és jövő nyáron is, remélve, hogy mind többen ismerik fel az egyházzene istendicséretének hatalmas erejét.



■ SZO-LA

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

# Luther Márton tanévnyitó gondolatai – Isten kisebb és nagyobb gyermekeinek

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól” (Péld 22,6)

► Reformátorunk alábbi útra való tanítása a *Jer, örvendjünk, keresztyének!* című áhítatos könyvből örök érvényű igazságokat hordoz, ezért a kisiskolások és a nagyobb diákok, illetve a szülők és a nevelők számára is eligazítást adhat a most kezdődött új tanévben.

• A kis Jézus engedelmes volt szüleinek, ez azt jelenti, hogy megtartotta a negyedik parancsolatot. De nagyszerű gyerekek is lehetnének, ha példáját követve mi is megtennénk, amit szüleinek parancsolnak, legyen az bármily kellemetlen és csekélység (lásd Lk 2,51).

• Az ifjúság Isten képviselőit lássa a szüleinek, akik ha szegények és gyarlók is, mégis Isten küldöttei. Életmódjuk vagy hibájuk miatt nem szabad a tiszteletet megvonni tőlük. Isten nemcsak azt parancsolta meg, hogy a szülőket szeretni kell, hanem azt is, hogy tisztelni kell őket (lásd Kol 3,20).

• Az Isten helyes szolgálatára való gyermeknevelés ér annyit, mint két tele marék jó cselekedet. Téged tesz tulajdon gyermekeid gondnokává, hogy vigyázz rájuk, s etesd, itasd őket

jó szóval, példával, hogy megtanuljanak Istenben bízni, hinni, s őt félni, reménységüket beléje vetve nevét dicsőíteni, Istent tisztelni, igéjét megtartani (lásd Mt 18,5–6).

• Akarod Istent szolgálni? Nos hát, itt van a házadban, háznépdedben s gyermekeidben. Tanítsd őket Isten helyes félelmére és szeretetére, hogy tudjanak egyedül benne bízni. Lásd – mondja az Úr –, minden rád szoruló szegényben én közeledek hozzád. Enyéimék: amit velük teszel, velem cselekedted azt (lásd Jn 21,16).

• Neveld gyermekeidet Isten ismeretében, fogadj nekik jó, kegyes nevelőt, nem kímélvén semmi költséget. Ha mindezt megteszed: Istennel teszed, s ő nem marad adós. Jól vigyázz hát, hogy el ne menj az Isten mellett (lásd Mt 25,40).

• A felsőségnek az a kötelessége, hogy a lehető legnagyobb igyekvéssel gondozza az ifjúságot. Abban van a község igazi gazdagsága és jóléte, hogyha sok kitűnő, művelt, értelmes, becsületes, jól nevelt polgára van, akik azután tudnak majd javakat gyűjteni s megtartani, sőt helyesen élni is tudnak azokkal. Ezért hát fáradságot s időt nem kímélve kezünkbe kell vennünk a nevelést. Mert ki hibája, hogy mindenütt annyira szűkében vagyunk a megfelelő embereknek? Azé a felsőség, amelyik úgy hagyta feladni az ifjúságot, mint ahogy az erdei fa tenyészik, s nem látott hozzá a tanítás és nevelés dolgához. Felette szükséges hát nemcsak az ifjúságért, hanem a világi és egyházi rend fennmaradásáért is, hogy ehhez a dologhoz komolyan és idején hozzáfogjunk (lásd Jer 29,7).

■ VÁLOGATTA: G. A.

Forrás: *Jer, örvendjünk, keresztyének!* – Luther írásából mindennapi áhítatra. Szerk. D. Karl Witte. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 1990. 63., 64., 65., 197., 331., 310. oldal.

## Két lelkész egy iskolában Kiskőrösön

► Augusztus utolsó vasárnapja a kiskőrösi és a város környéki diákoknak is az új tanév kezdetét jelentette. Vasárnap délután öt órakor a három harang szavára gyülekeztek a fiatalok az evangélikus templomban, tanévnyitó istentiszteletre.

Szentgyörgyiné Szlovák Mária igazgató jó hangulatú, vidám évnnyitó beszédben készítette föl a diákokat a tanév eleji nehézségekre, hiszen még nem fejeződött be a gimnázium energetikai felújítása.

Az istentiszteleten iktatta be *Lupták György* esperes a két lelkészt, *Szűcs Máriát* az általános iskola, *Farkas Sándort* pedig a középiskola iskolalelkészi tisztébe. Mindketten már az intézmény indulása óta itt

szolgálnak, de véglegesítésük csak most történt meg.

A tanévnyitó istentiszteleten az iskolalelkészek megáldották az új diákokat és az új pedagógusokat is. A záró ökumenikus imádságot a három intézményvezető – Szentgyörgyiné Szlovák Mária igazgató asszony, *Grausz Jánosné*, a Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskola tagintézmény vezetője és *Dénes István* vezető óvónő, a Harangvirág Evangélikus Óvoda tagintézmény vezetője – együtt mondta el.

Az új tanévet egyházunk legnagyobb oktatási-nevelési intézményében összesen 1202 óvodás és diák kezdte el. Újdonság, hogy az elmúlt év megszabású óvodabővítési és felújítási munkájának eredményeként mostantól ötszorosra bővült a Harangvirág óvoda.

Az intézmény létszáma a következőképpen alakul: az óvodában 117, az általános iskolában 544, a középiskolában pedig 541 fő. Nyolc új pedagógus, így összesen 123 tanár és a hitoktatók foglalkoznak majd a gyermekekkel. Az evangélikuson kívül továbbra is négy felekezet tart hittanórákat: a római katolikus, a református, a baptista és az evangéliumi pünkösdi.

■ LUPTÁK GYÖRGY



A helyi gyülekezet lelkészei megáldják az új iskolalelkészeket, Szűcs Máriát és Farkas Sándort

*Farkas Sándor* 1976-ban született, 1992-től aktív tagja volt a kiskőrösi gyülekezet ifjúságának és a Keresztény Ifjúsági Egyesületnek. Itt kapott biztos lelki alapot Jézus Krisztusban (1Kor 3,11) és elhívást a lelkészi szolgálatra. 2000-ben végzett az Evangélikus Hit tudományi Egyetemen, és ekkor szentelte lelkésszé *D. dr. Harmati Béla* püspök Kiskőrösön. Segédlelkészi éveit is küldő gyülekezetében töltötte. 2004-ben választotta meg az Őrimagyaródsi Evangélikus Egyházközség lelkészévé, ahol közel hét évig szolgált. Ezután két évig a kiskunhalasi Szilárdy Áron Református Gimnáziumban dolgozott hittanárként, majd 2012-től *Gáncs Péter* püspök megbízásából az akkor alakult Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépiskola gimnáziumi iskolalelkésze lett. Iskolalelkészként legfőbb célja, hogy diákjai és pedagógusai rátaláljanak Jézusra, aki életük és mindennapi döntéseik alapja lehet, és akire építve felismerhetik életük célját.

*Szűcs Mária* 2000-ben végzett a szarvasi Brunsvik Teréz Óvóképző Főiskolán, majd hat évig óvónőként dolgozott állami és egyházi óvodákban. Ezzel párhuzamosan kezdte meg teológiai tanulmányait az Evangélikus Hittudományi Egyetem levelező hitoktató szakán, ahonnan az alapvizsga letétele után kérte felvételét a nappali hittanár szakra. 2005-ben ösztöndíjas hallgatóként a chicagói Evangélikus Teológiai Egyetemen (Lutheran School of Theology) tanult, ahol 2009-ben MDiv lelkész szakos diplomát szerzett. Hazatérte után befejezte a hittanár, majd a lelkész szakot. Hatodéve előtt a mirfieldi anglikán teológián (College of Ressurrection, Nagy-Britannia) tanult ösztöndíjasként, majd hatodévet a maglódi gyülekezetben töltötte. 2012 nyarán avatták lelkésszé. A kiskőrösi gyülekezetbe került beosztott lelkészként, és a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépiskola iskolalelkészeként állt szolgálatba.

## A hónap igéje

„Légy erős és bátor, ne félj, és ne rettegj!”  
(1Kron 22,13b)

A „bátorság” szó foglalja össze Dávid biztatását fia, Salamon számára. Háromszor üzeni Istenünk a Bibliában: „Légy erős és bátor, ne félj, és ne rettegj!” Először Mózesnek mondja, hogy az merje végigvezetni népét a pusztán át. Másodszor Józsuének, hogy bízson abban, hogy letelepítheti őket az ígért földjén. Harmadszor itt, a *Krónikák első könyvében* hangzik el ez a mondat. Dávid által biztatja az Úr Salamont még uralkodása előtt, hogy merje elkezdni a templom fölépítését, sikerülni fog.

Erőt próbál utunkon, megújulást adó pihenésünkben és (az Úrért való) munkánkban is velünk lesz az Isten. Nagyon nagy és megrendítő ígért ez, amikor valamihez hozzáfogunk, amikor kevésnek érezzük erőnket és saját bölcsességünket.

Mi is a bátorság? Először arra gondolunk, ami a rettenthetetlen emberre jellemző: semmi sem ihatja meg, nincs félelemérzete. De kevés ilyen ember van. Másodszor: nagy ellentmondás, de a legtöbben a félelemtől bátorodnak fel. Vészhelyzetekben úgy megemelkedik az adrenalin szintjük, akkora indítást kapnak, hogy képesek számukra addig lehetetlen dolgokat is végrehajtani, a nagyobb ellenségéig is szembeszállni. A harmadikfajta bátorság, amikor valami annyira fontosá válik, hogy mindent kész vagyok odaadni érte. És ehhez igazodik a többi dolog. Ezért még a félelmemet is képes vagyok legyőzni.

■ SZÉLL BULCSÚ

## HETI ÚTRAVALÓ

„A megrepedt nádszál nem töri össze, a füstölő méceszt nem oltja el.” (Ézs 42,3)



Szentháromság ünnepe után a 12. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi a testet-lelket egyaránt gyógyító és a bűnöst megigazító Úr tetteit hirdetik. Isten igazít meg. „Kegyelemből tartattatok meg, hit által, és ez nem töletem van: Isten ajándéka ez.” (Ef 2,8; Lk) Hit által igazulunk meg; Jézus kegyelmével a bűnösöket igazságba öltözteti; az Úr a mi gyógyítónk (lásd 2Móz 15,26) – ezért kérheted: „Én Istenem, ments meg engem a gonosz kezéből!” (GyLK 721) Az Úristen szolgája beteljesítette heti ígértet (lásd Mt 12,18–21), és szólt a süketnémához: „*Effata, azaz: Nyíl meg! És megnyílt a füle, nyelvének bilincse is azonnal megoldódott, úgyhogy rendesen tudott beszélni.*” (Mk 7,34–35) A gyógyító Jézus az öt üldöző Sault újra látóvá tette szolgája által. Ő a damaszkuszi úton vakká lett, hogy a mennyei fényben felragyogjon neki Krisztus, ki Anániást küldte el hozzá: „...*hogy újra láss, és megteglj Szentlélekkel.*” És Pál „*azonnal hirdetni kezdte a zsinagógákban, hogy Jézus az Isten Fia.*” (ApCsel 9,17.20) A két vak szemét az Úr megérintette, „*és ezt mondta: Legyen a ti hitetek szerint! Erre megnyílt a szemük.*” (Mt 9,29–30) „*Egyszer Mirjám és Áron Mózes ellen beszélt... Az Úr haragra gerjedt ellenük... Mirjám a poklosságtól olyan fehér lett, mint a hó. (...)* Ekkor Mózes így kiáltott az Úrhoz: *Istenem, gyógyítsd meg őt!*” (4Móz 12,1.9.10.13) A holdkóros fiút a tanítványok kishitűségük miatt nem tudták meggyógyítani. De „*Jézus rákiáltott, és kiment abból az ördög, a gyermek pedig meggyógyult még abban az órában.*” (Mt 17,18) Az Úr nekünk is mondja: „*Minden lehetséges annak, aki hisz.*” (Mk 9,23) S Jakab így tanít: „*Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte... És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felsegíti őt.*” (Jak 5,14–15) Pilátus átküldte Jézust Heródeshez, aki „*azt remélte, hogy valami csodát tesz majd a szeme láttára. Hosszasan kérdezgette őt, de Jézus semmit sem válaszolt neki.*” (Lk 23,8–9) Tudhatjuk: ki kétkedőn kutatja őt, annak választ nem ad az Úr, de... (lásd EÉ 328,2). Isten felséges, de könyörül a megtört és alázatos lelkű emberen: „*Láttam, hogyan élt, mégis meggyógyított! Vezetem őt... Megteremttem ajkán a hála gyümölcsét... Ezt mondja az Úr: Meggyógyítottam őt!*” (Ézs 57,18–19) *Dr. Luther* szerint: „*Aki még nem semmi, azzal Isten semmit sem kezdhet. Ezért van az, hogy Isten csak a beteget gyógyítja meg; csak a vakot teszi látóvá; csak a bűnöst igazítja meg; csak a halottat eleveníti meg.*” Te pedig hálásan zengheted vallomásodat: „*A te gyógyító szent kezed / Orvosolta fájdalom... // Életben megtartottál... // Én Uram, üdvösségem, / Jézus, én reménységem!*” (EÉ 373,3.4.5) A most 12. évfolyamába lépett *Heti útra-való* ars poeticája változatlan: *Solus Christus!* Egyedül a megfeszített, de feltámadott s élő Úr Krisztus a mi örök utunk, igazságunk s életünk, mert: „*Ő az igaz Isten és az örök élet.*” (1Jn 5,20) „*Az pedig az örök élet, hogy ismernek téged... és... Krisztust.*” (Jn 17,3)

■ GARAI ANDRÁS

# NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

## Uhu

Talán emlékeztek doktor Bubóra a televíziós meséből. Nevét az uhu tudományos, latin neve (*Bubo bubo*) után kapta.

Az uhu a legnagyobb európai bagolyfaj. Narancsvörös tűzben égő szemei és tollfülei jellemzőek. Hosszú, hegyes karmai és görbe csőre félelmetes fegyverek, de a baglyok – bár ragadozó életmódot folytatnak – rendszertanilag nem tartoznak a valódi ragadozók, a sasok és sólymok közé.

Az uhu a hazai középhegységek lakója. Kedveli a sziklás részeket, előszeretettel költ kőbányákban. Éjszakai életmódú, a nappali órákban



MESÉLNEK AZ ÁLLATOK



RAJZ: BUDAI TIBOR

sziklapárkány mélyére húzódva pihen, de alig száll le az este, kitarja szárnyait, és vadászni indul. Puha tolaival nesztelenül repül, a kiszemelt zsákmány csak akkor veszi észre, amikor már ráereszkedett. Akkor azonban már késő.

Nagyon sok rágcsálót – hörcsögöt, egeret, pocskot, vándorpatkányt – fog, de zsákmányol madarakat, például gerlét és örvös galambot is. Ha az erdőben járva kifordított sünbört találtak, uhu tanyázik a közelben. Bizony elkappa szegény sünikét is, hosszú, hegyes karmai ellen a tuskék sem védenek.

Már a párosodási időt megelőzően hallani éjszakánként a nagy bagoly mély, huhogó hangját. A párok hosszú évekig vagy akár életük végéig együtt és a megszokott költőhelyen maradnak. Fészket – hasonlóan a többi bagolyhoz – nem építenek. A tojó márciusban egy előzőleg letisztított sziklapárkányra rakja le többnyire három fehér tojását. De akadnak kivételek is. Sok évvel ezelőtt Téli közelében jártam egy fa tövében

kapart mélyedésnél, amelyben három tokosodó fióka ült.

Amíg a tojó kotlik, párja eleséget hord a számára. A tavaszi éjszakák, de még a nappalok is hűvösek lehetnek, ezért a fiókákat eleinte folyamatosan melengetik a szülők. Aztán – körülbelül négyhetes korukban – a kisbaglyok már gyakran szertemásznak, és a közelben egyenként elrejtőzve várják eleséggel érkező szüleiüket. Az öreg madarak minden közeledő állattal, például rókával szemben védelmezik őket.

Az uhu hazánkban fokozottan védett, természetvédelmi értéke öt-százezer forint.

■ SCHMIDT EGON

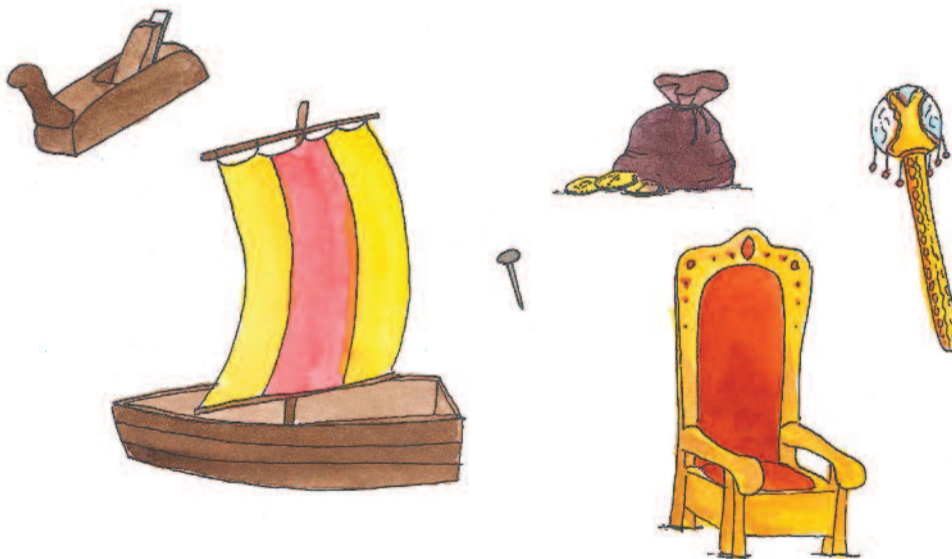
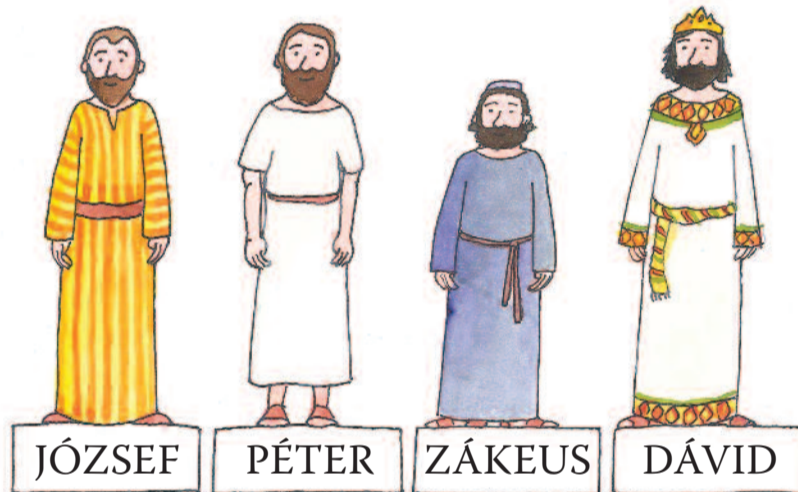
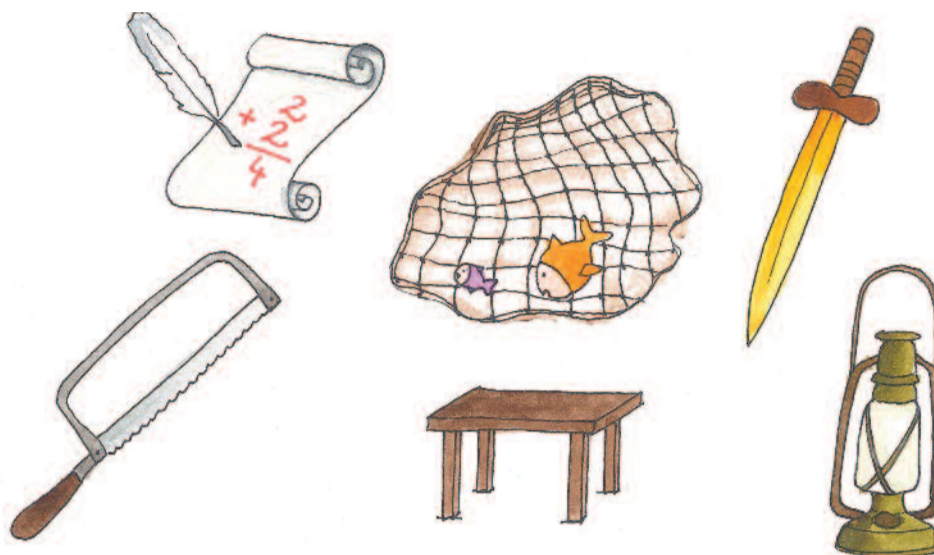
### Kérdések

1. Mit gondolsz, hány uhu pár él hazánkban?
2. Milyen súlyú egy uhu?
3. Hány nap alatt kelnek ki a fiókák?

Válaszok:  
1. körülbelül hatvan;  
2. 1800–2000 gramm, illetve 2400–2600 gramm, mivel a tojók nagyságuk;  
3. 30-32 nap alatt.

## Mesterségek és munkaeszközök

► Az alábbi rejtvényben mindegyik bibliai személyhez – a foglalkozásuknak megfelelően – három-három munkaeszköz tartozik. Kössétek össze őket a gazdáikkal!



RAJZ: JENES KATALIN

## Az elveszett drahma

► Jézus sokszor mondott példázatokat, hogy az emberek jobban megértsék őt. Egyszer vámszedőket és bűnösöket tanított, a farizeusok és írástudók pedig zúgolódtak emiatt. Nem tetszett nekik, hogy Jézus szóba áll velük, és még együtt is eszik ezekkel a bűnös emberekkel. Akkor a Mester egy példázattal felelt a kötekedőknek. Alább ti is feleleveníthettek ezt a Lukács evangéliumában olvasható történetet. Ahol dőlt betűsek a szavak, ott válasszátok ki, melyik a helyes!

„Ha egy asszonynak / férfinak száz / tíz drahmája van, és elveszít egy / öt drahmát, vajon nem gyűjt-e lámpást / nem kapcsolja-e fel a villanyt, nem söpri-e / szellőzteti-e ki a házat / az udvarát, és nem keresi-e gondosan / hányavetin, míg meg nem unja / meg nem találja? Ha pedig megunta / megta-

lálta, összehívja a gyerekeit / barátait és szomszédasszonyait, és így szól: Örüljete / Sirjatok velem, mert megtaláltam a drahmát, amelyet elvesztettem.”

Majd Jézus így fejezte be a példázatot: „Mondom nektek, így fognak örülni az Isten angyalai egyetlen megtérő bűnösnek.”

### HUMORZSÁK



- Pistike, mondj egy ritka európai állatfajt!
- Tigris.
- De Pistike, a tigrisek Ázsiában élnek.
- Éppen ezért olyan ritka Európában.

\*\*\*

- Peti felel történelemből. Kérdi a tanárno:
- Hol írták alá a Függetlenségi nyilatkozatot?
- Hát, szerintem biztos a lap alján!

\*\*\*

- Zoli! A városból B városba öt óra alatt ér a vonat, nem pedig három óra alatt, mint ahogy te számoltad!
- Gondolhattam volna... A vonatok mindig késnek pár órát.

# Miért jött Jézus?

Közös asztal cigánytábor Sárszentlőrincen

► **Idén is – mint ahogy az elmúlt évtizedben minden nyáron – megrendték a Közös asztal elnevezésű országos cigánytábort. Az augusztus 14-étől 17-éig tartó négynapos együttlétné Sárszentlőrinc és az ottani evangélikus gyülekezet, illetve a gyülekezet Zsivora György Népfőiskolai Alapítványa adott otthont – és ez nemcsak egy szöfordulat, hanem a szó legmélyebb értelmében igaz. Nagy szeretettel szolgáltak a résztvevők felé a gyülekezet tagjai közül többen is az étkeztetés minden területén – az alapítvány tulajdonában lévő épületek tisztán tartásával, zöldségek, lekvárok, csemegekukorica és más élelmiszerek adományozásával –, de megnyiták a szívek mellett otthonok is...**

A közösség megélésére változatos programok adtak lehetőséget: a gyülekezet és a falu történetének megismerése a település bejárásával, ami mellé gitáros, énekes hívogatás is társult a falu zömében cigányok lakta részein; szalonasütéssel egybekötött táború; jó hangulatú bibliaismereti és a magyarországi cigánysággal foglalkozó vetélkedő; ismerkedés a cigány irodalommal és zenével a békési pünkösdi gyülekezet tagjainak jóvoltából Surman László és Lakatos Gyula cigány költők verseinek bemutatásával, illetve a költészet lelket nemesítő, embert (cigány embert is!) formáló erejével ezen költők vallomásain keresztül; sport; a környék megismerése (bikácsi német evangélikus templom, vajtai Zichy-kastély, simontornyai vár, Illyés Gyula szülőhelye Felsőrácegresen, Lázár Ervin nagy szederfája Alsórácegresen).

A hét igei vonala Jézus önmeghatározásaira épült, mégpedig az „Azért jöttem” fonalra felfűzve. Így hallhatunk igemagyarázatot arról, hogy ő világosság (Jn 12,46), szabadtársra (Lk 4,18–19), ítéletre-megmentésre (Jn 9,39; 12,47–48), szolgálatra (Mk 10,45), a törvény betöltésére (Mt 5,17), „az” óráért (Jn 12,27) és a földre tüzet bocsátani (Lk 49–53) jött.

Az igemagyarázatokat Karl Jánosné Csepregi Erzsébet, Laczki János, Magassy Zoltán, Óvári Péter evangélikus lelkészek, Varga Mihály pünkösdi prédikátor, valamint e sorok írója, a



Magyarországi Evangélikus Egyház cigánymissziójának referense tartotta. Az áhítatokon Drenyovszky Péter és felesége, Kinga zenés-énekes vezetésével dicsérte a gyülekezet az Urat. Segítségükkel sok új éneket tanultak a résztvevők.

Két estén rövid, néhány perces, oktató jellegű, nagyon tanulságos kisfilmek segítségével kerestük a Bibliát, az Isten üzenetét. A filmek csattanósan megjelenített mondanója megragadta mind a fiatalokat, mind az időseket.

A tábor csúcspontját a vasárnapi istentisztelet jelentette, ahol a krisztusi életmű, a kereszthalál és feltámadás meghirdetése mellett bizonyágtétel hangzott el az orosházi Kanalas Antaltól, miszerint a tábor alatt újra megszületett benne a döntés: Isten útján szeretné folytatni életét; és a szintén orosházi Kovács Viktortól, aki megrendítő módon mondta el az Istenhez és a cigánymisszióba vezető útját, és hogy mennyire meggazdagította életét a cigányokkal való találkozása. A táborlakók szétosztották a gyülekezeti tagok között a tábor során maguk készítetté igés lapokat.

A közös asztal mellé ebben az évben Orosháza-Szentetornyáról, Bőny-

ből, Nyíregyházáról (az Evangélikus Roma Szakkollégium képviselői), Tiszaföldvárról, Budapestről (Pesterzsébet) érkeztek a tábor résztvevői, de természetesen odatelepettek még az asztalfőn ülő Jézus köré a helyi és környékbeli testvérek, érdeklődők is.

Ha valakinek volt füle a hallásra, megérthette, hogy Jézus érte jött ebbe a világba, mégpedig azért, hogy megajándékozza mentő szeretetéből fakadó gazdagságával. A tábor lezárásakor kiderült: sokan voltak ilyenek.

■ BAKAY PÉTER

## Gyémántok csiszolása

– Szinte minden harmadik ház üresen maradt, és akkor olyan bölcs döntést hoztak itt az elődök, hogy ezeket a házakat hadd vegyék meg a cigányok. Pénzért, ahogy kell. És így egyszerűen megszűnt a cigánytelep.

– De miért lettek üresek a házak?  
– Az egykezés miatt.

Karl Jánosné Csepregi Erzsébet, a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség lelkésze ad készségesen felvilágosítást, hogy a későn érkező is ért-

zat tudjanak venni a faluban. A további beszélgetésekből azután azt is megtudjuk, hogy milyen nagy jelentőségű volt a mai lelkész edesapjának, Csepregi Bélának a missziója, hogy előbbutóbb Isten házáat is megtalálják a sárszentlőrinci cigány testvérek... Messze a múltba vesznek tehát az előzmények, amelyekre mint biztos alapra építhetnek az ige mai hirdetői.

Azt könnyű észrevennie a látogatónak, hogy Sárszentlőrincen otthono-

az asztalok között, hogy a várakozás nehéz perceit feledtetve felvegye a rendelést... A vendégek nem fantáziátlanok voltak, sokkal inkább partnerek a játékban, amikor sorra mind lecsót rendeltek...

Szánhatunk elismerő szavakat az igehirdető lelkészeknek, akik remek prédikációkkal dolgoztak meg a hallgatóság figyelméért. De még több méltatást érdemelnek a Közös asztal tábor résztvevői, akik hajlandók voltak megtenni azokat a szellemi erőfeszítéseket, amelyek az ige megértéséhez, követéséhez szükségesek.

Miért jött Jézus? Még ha megértjük, sem egyszerű elfogadni a kérdésre adott válaszokat. Surman László költőhöz illő egyik megfogalmazása különösen elgondolkodtató:

– Mindig arra vágyom, azt szeretném érezni, hogy egyenlőek vagyunk. Csupán annyi szükségem, hogy az értékeink felszínre jöjjenek. Gyémántok vagyunk mind, és Isten az, aki nagy hozzáértéssel megcsiszol bennünket. Az bizony lehet, hogy nagyon fáj, de erre van szükség.

Nos, a csiszolásnak-csiszolódásnak volt az is az alkalmá, amikor Bakay Péter, egyházunk cigánymissziói referense bibliaismereti és romológiai vetélkedőt készített elő a közösségnek. Nemcsak a feladatok összeállításában mutatkozott meg hozzáértése, de a csoportok kialakításában is. Cigány, nem cigány, teológus, román-nép-ismeretben jártas – valahogy minden csoportba egyenlően jutott. Nem versenyezni kellett ugyanis, sokkal inkább együttműködni, összeadni a tudást, megbeszélni egymással – már ahogy a Közös asztalnál ez helyénvaló.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET



se, miként lehet, hogy ebben a faluban olyan magától értetődően integrálódtak a romák. A szebb napokat látott, kétezer lelkes település lakosság-száma nyolcszázra csappant, mert a vagyon darabolásának úgy akarták elejét venni, hogy csak egy gyermek születését vállalták családonként...

Az a kevés fiatal is mind a városokba tartott, Sárszentlőrinc meg csak fogyott és fogyott, meséli tovább a Közös asztal tábor egyik vendéglátója. Azt már nem nehéz kitalálni, hogy kellett persze a hatvanas évek foglalkoztatáspolitikája is ahhoz, hogy a romák há-

san mozognak a roma emberek a parókián, az alapítványi központban – ahol a leányszállás volt, és az étkezések zajlottak –, de a teleházban, vagyis a fiúszálláson is. Így lehettek szívélyes és jókedvű vendéglátóink!

Aznap, amikor Magassy Zoltán bőnyi lelkész a szolgálat mibenlétét magyarázta a reggeli igehirdetésekor – az „alázatos szolgálata” helyett az „észrevehetetlen szolgálata” irányítva figyelmünket –, Tasi Gábor pincéreset játszott nekünk. Készt a vacsora, és a kalandos életű, de nyugalomra vágyó helybeli fiatalember hirtelen elindult

HIRDETÉSEK

### Egyházzenei konferencia Gyenesdiáson

Az MEE Egyházzenei Bizottsága az országos iroda nevelési és oktatási osztályával közösen egyházzenei konferenciát szervez szeptember 18–20-án Gyenesdiáson. Várjuk az evangélikus egyházi iskolákban ének-zenét tanító kollégák és a gyülekezeti énekkarok karnagyainak jelentkezését erre az alkalomra.

Bővebb tájékoztatót az [egyhazzene.lutheran.hu](http://egyhazzene.lutheran.hu) honlapon lehet rövidesen olvasni. A részvételi szándékot kérjük szeptember 10-ig jelezni az [egyhazzene@lutheran.hu](mailto:egyhazzene@lutheran.hu) e-mail címen.

Egyházzenei Bizottság

### Parókusi alkalmassági vizsgálat, 2014

Az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöki hivatala parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet az egyházkerület azon lelkészei számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13. és 14. paragrafusában előírt feltételeknek megfelelnek. A szóbeli vizsga várható időpontja november 26. Jelentkezni elektronikus úton lehet szeptember 22-ig a püspöki hivatal e-mail címén ([eszaki.kerulet@lutheran.hu](mailto:eszaki.kerulet@lutheran.hu)) az esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételéről.

DR. FABINY TAMÁS,  
az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke

### Nyitott templomok napja Szécsényben

A szécsényi evangélikus gyülekezet tisztelettel invitálja Önt és kedves barátait jötevére, Pulszky Ferenc születésének kétszázadik évfordulója alkalmából a nyitott templomok napján, szeptember 20-án, szombaton tartandó megemlékezésére.

#### Program

**19.45:** Főhajítás Pulszky Ferenc emléktáblájánál (Szécsény, evangélikus templom előtt)

**20.00:** Köszöntő: Stayer László polgármester, emlékbeszéd: Csorba László főigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum (Szécsény, evangélikus templom) Az evangélikus templom e napon 16.30 és 21 óra között látogatható.

### Épületenergetikai fejlesztések az Agape Evangélikus Szeretetszolgálatnál

Az Agape Evangélikus Szeretetszolgálat épületének energetikai fejlesztése a Környezet és energia operatív program (KEOP) 4.10.o/E/12-2014-0084 pályázata keretében elnyert 75 millió forint támogatásból megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva valósul meg. A projekt célja a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő, idős tartós elhelyezését és ellátását, étkezést, idősök nappali ellátását, valamint családsegítő és gyermekjóléti szolgálatot biztosító intézmény épületének megújuló energiaforrás hasznosításával vegyes energiahatékonysági korszerűsítése.

A Magyarország és az Európai Unió által nyújtott támogatásból megvalósuló projekt a bentlakásos idősök otthonának energiaellátásával kapcsolatosan felmerülő költségek jelentős csökkentésére irányul az épület komfortosságának növelésével. Célként tüzi ki megújuló energiaforrás hasznosítását melegvíz-ellátás részbeni biztosítására, illetve villamosenergia-ellátás részbeni kiváltására. A fenti célok elérése érdekében az intézmény épületén külső oldali hőszigetelés, nyílászárócserre, a padlásfödém szigetelése, gépészeti korszerűsítések, napelemes és napkollektoros rendszerek telepítése valósul meg.

A beruházás által csökken az intézmény energiaköltsége. A fejlesztés eredményeképpen egy energetikai szempontból hosszú távon is korszerű épület áll mind a szolgáltatást igénybe vevők, mind a fenntartó rendelkezésére. A környezetbarát, megújuló energiát hasznosító rendszerek kiépítésével a projekt hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez, a megújuló energiaforrás felhasználásának növelésével a zöldgazdaság fejlesztéséhez.

**Bővebb információ:** Agape Evangélikus Szeretetszolgálat, Decmann Tibor intézményvezető • 8136 Lajoskomárom, Jókai Mór u. 8. Telefon: +36/25/240-304. E-mail: [agapecsalad@lutheran.hu](mailto:agapecsalad@lutheran.hu)



Európai Unió  
Európai Regionális  
Fejlesztési Alap



MAGYARORSZÁG  
KORMÁNYA

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020



EVANGELIKUS.HU

## Püspöklátogatás Mikkeliben

Az ezer tó országának is nevezett Finnország evangélikusaihoz ezer szálal kötődik egyházunk. A számunkra hatalmas finn egyház és a magyar evangélikusok közötti kapcsolat felvétele a két világháború közötti időre nyúlik vissza, amikor is Raffay Sándor püspök és Jaakko Gummerus püspök került baráti kapcsolatba egy első világháború utáni konferencián. A rajtuk keresztül szerveződő kapcsolat a teológiai fakultások – Sopron és Helsinki – tanárainak együttműködésével folytatódott. Magyar oldalról a finnül is beszélő Podmaniczky Pál volt a finn ügy zászlóvivője. Ez az együttműködés készítette elő a talajt a későbbi ösztöndíjascserehez, amelyet 1927-es elindulásától az egyházaink közötti barátság bölcsőjeként szoktunk emlegetni.

A második világháború után csak tükben folyt a kapcsolattartás, majd az 1981-es iisalmi lelkésztalálkozót követően sorra épültek ki a testvér-gyülekezeti kapcsolatok, melyek nagy része a mai napig is jól működik.

Mindezek alapján magától értődően fogalmazódott meg, hogy – miután az elmúlt években az Északi Egyházkerületnek norvég, a Déli Egyházkerületnek pedig svéd testvérkapcsolata alakult ki – a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a Finn Evangelikus Egyház felé fordulva keressen partnert a kerületi szintű együttműködéshez. Mivel a Vasi Egyházmegeyének már volt kapcsolata a Mikkeli Egyházmegeyével, valamint Seppo Häkkinen mikkeli püspök az elmúlt időben többször került kapcsolatba egyházunkkal, így Mikke-

liben látszott leginkább a nyitottság az együtt munkálkodásra.

Az előkészítő munka és a megfelelő testületek döntései után idén februárban kerülhetett sor az egyházkerületi testvérkapcsolati szerződés aláírására a győri Öregtemplomban, ahol a finn püspök hirdette Isten ígését az ünnepi istentiszteleten. Már az akkori látogatás alkalmával meghívást kapott egyházkerületünk püspöke egy finnországi viszontlátogatásra, melynek időpontját a Mikkeli Egyházkerület lelkészeinek évkezdő konferenciájához igazították a vendéglátók.

A gyülekezetek vezetőinek konferenciájára augusztus 20–21-én került sor a kelet-finnországi Imatrában, ahol mintegy negyven gyülekezet vezető lelkészei két napot töltöttek együtt, s a második nap főtémája az új testvérkapcsolat volt. Szemerei János püspök látványos prezentációban mutatta be egyházkerületünk történetét, és ismertette meg a finn testvérekkel egyházunk jelenlegi szolgálatát. Az előadás utáni fórumon pedig az együttműködés konkrét módjáról fogalmazódtak meg különböző elképzelések a munkatársak cseréjéről a teológiai, ifjúsági, konfirmációi, diakóniai munkában való együttműködésen át a gyülekezeti önkéntesség erősítéséig.

Az első konkrét lépés már nyáron megtörtént, hiszen Ari Tähkää, a



Szemerei János és Seppo Häkkinen püspökök, Baranyay Csaba községi lelkész és Juha Palm mikkeli dómesperes között a mikkeli dómban

Mikkeli Egyházkerület ifjúsági titkára előadást tartott a soltvaadkerti Szélrózsa találkozóon.

A lelkészek egyöntetű véleménye az volt, hogy az új egyházkerületi kapcsolatnak egészen természetes módon kell segítenie a gyülekezetek, illetve egyházmegeyek között már folyó munkát, illetve az újabb kapcsolatok születését.

Az ötnapos látogatás a lelkészgyűlésen való részvételen túl a finn egyház új helsinki központjával való ismerkedéssel és környékbeli gyülekezetek látogatásával telt, de belefért a programba a legnagyobb finn tavon – a Saimaan – való halászás, valamint a füstös szauna élményének meg tapasztalása is.

A legfelelőbb alkalom azonban a vasárnapi istentisztelet volt. A kangasniemi gyülekezet templomába Matti Tolvanen esperes meghívására érkezett mindkét püspök, és Szemerei János hirdette Isten ígését. Csodálatos volt hallani, hogy itt nem csupán a mostani ünnepi alkalmon, hanem kivétel nélkül minden vasárnap imádkoznak értünk, magyar evangélikusokért – külön is a büki gyülekezetért és a Vasi Egyházmegeyért.

Átérezhettük, hogy a kapcsolattartás legfontosabb módja valóban az egymásért való imádság lehet, hogy akkor is imádkozhatunk egymásért, amikor a nagy távolság elválaszt bennünket egymástól...

■ BARANYAY CSABA



## Ökumenikus horgászverseny

Negyedszer rendezték meg Csömörön a Kéfas-kupát

Négy évvel ezelőtt hagyományteremtő szándékkal hirdették meg Csömörön az első ökumenikus horgászversenyt, a Péter tanítványról elnevezett Kéfas-kupát. Az ötletgazda és főszervező Esztergály Előd Gábor református lelképásztor szándéka azóta valóság lett, hiszen a múlt vasárnap délután már negyedik alkalommal dobhatták be botjaikat a

versenyzők a főváros melletti település horgásztavába. A helyi lelkészek imájával megnyitott háromórás, különleges alkalomra három korosztályban ötvennégy – katolikus, református és evangélikus színeket képviselő – pecás nevezett be. A legfiatalabb közülük ötéves, a rangidős hetvenhat volt. Az eredményhirdetés során a korosztá-

lyokban egyéni díjakat osztottak ki, a vándorkupát pedig az összesített eredmények alapján idén is – immár másodszor – a katolikus gyülekezet tagjai vihették haza. (A Kéfas-kupáról Esztergály Előd Gáborral készített interjúnk az Evangelikus Élet 2011. szeptember 18-ai számában olvasható.)

■ BODA ZSUZSA



A SZERZŐ FELVÉTELEI

### Istentiszteleti rend • 2014. szeptember 7.

Szentháromság ünnepe után 12. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.  
Lekció: Mk 7,31–37; Ézs 29,17–24. Textus: Róm 3,28–31. Énekek: 45., 431.

**Budavár, I., Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (úrv., német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.) Sarepta, II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi tanévkezdő) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi tanévnyitó) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv., tanévnyitó) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Missura Tibor; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., jubileumi hálaadó) Gáncs Péter; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsabá, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Mátrászentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Gyurkáné Urbán Eszter.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS





www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,  
velem vannak  
a lapjaim.

Olvassa  
az Evangelikus Élet  
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

# A mobilkorszak eleje és vége

Nemrégiben a szarkazmus igen mulatságos megnyilvánulásával találkozhattunk az interneten: a fotó egy pályaudvar peronjának részletét mutatta, ahol legalább tízen ácsorogtak és nézegették okostelefonjaikat. Egyvalakit kivéve, aki vidáman nézelődött egy bizonyos irányba. A kép aláírása furcsa groteskséggel mulatott rajta és egyben korunkon: „Mi baja van ennek a srácnak?”

Igen, valóban olyan világban élünk, ahol teljesen természetes, hogy ha van pár percnyi szabad időnk, automatikusan a készülék után nyúlunk. Valójában a legtöbb esetben semmi dolgunk nem lenne vele, de ha már nálunk van, akkor körülnézünk kedvenc közösségi oldalainkon, hogy történt-e valami érdekes valakivel. (E sorok írója kivétel ez alól, azzal a megszorítással, hogy ő viszont elektronikus könyveket szokott olvasni a telefonján, gyakorlatilag minden tömegközlekedési eszközön vagy arra várva.)

A trend egyre inkább az, hogy mobilon érzük el az internetet. És gyakran nem is weboldalakat nézegetünk, hanem külön alkalmazásokat, amelyek egy előre elkészített struktúrában jelenítik meg a tartalmakat. Ráadásul a „push notification”, azaz az „előtérbe tolt üzenetek” révén már be sem kell lépni az egyes alkalmazásokba minden alkalommal, a programok maguktól jeleznek, ha valami érdekes hír jelenik meg. Így egyre inkább azt a készletet érezzük, hogy folyamatosan ellenőriznünk kell az okostelefonunkat, hátha történt valami új, valami kihagyhatatlan.

Leo Babauta érdekes egyéniség. Könyve – *A kevesebb ereje* – igazi bestseller lett, *Zen Habits* (Zen szokások) című blogja pedig rendkívül népszerű mind a mai napig. Ő folyamatosan azt hangsúlyozza, hogy hátrébb kellene húzódnunk a technikai vívmányoktól, és meg kellene próbálnunk élvezni az adott pillanatot. Nincs szükség arra, hogy minden órában megnézzük az üzeneteket, ugyanis azok mind – szinte kivétel nélkül – várhatnak egy napot. És így tovább...

Babauta úgy döntött például, hogy nem használ tovább e-mailt. Meg-

## EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ



Rovatgazda: Nagy Bence

örült? Egy blogger, sikeríró meg tud lenni elektronikus levelezés nélkül? Ő azt mondja, hogy tíz éve még teljesen normális volt, ha valakinek nem volt e-mail címe. Miért lenne most kevésbé az?



Ráadásul webfejlesztői oldalról is felettebb érezhető a nyomás a mobil oldaláról. „Mobile first”, azaz „elsőként mobilra” a koncepció neve, miszerint bármit is csinálunk, annak először vagy mobilra alkalmazva kell megjelennie, vagy pedig a tervezésnél az okostelefon kisebb képernyőjét kell figyelembe venni. Alapjában véve ez nagyban segíthet a felhasználói interfész tervezésében, de túlságosan is erőlteti azt a képzetet, hogy a mobilon túl nincs más világ.

A *Gamasutra* oldalán jelent meg nemrég egy érdekes írás. A *Gamasutra* a játékkedvelők Mekkája. 1997-ben alapították, azóta rengeteg különféle írást tettek közzé a számítógépes játékok kedvelői. Az említett blogbejegyzés szerzője, Thomas Henshell arról vallott, miképpen vált mobiljáték-

fejlesztővé, és miért is vallott kudarcot. Neki az volt a célja, hogy játékokat készítsen, és tehetsége is volt hozzá. Két jól működő alkalmazás kifejlesztése után azonban kénytelen volt rádőlni, hogy a megélhetése forog veszélyben, ha továbbra is úgy akar dolgozni, mint addig.

Ő ugyanis olyan játékokat csinált szívesen, mint amilyenekkel ő szeret játszani: az embert hosszú órára lekötni képes műveket. A mobil világa azonban nem erről szól, ott a pár percnyi felesleges időket tol-

tik ki az emberek a játékokkal. Ráadásul naponta több száz új alkalmazás készül, amelyek mind-mind az emberek figyelmére ácsingóznak, de a sikerre igen kevés a matematikai esély.

Henshell végül úgy döntött, hogy hátrahagyja a mobilfejlesztés világát, és azoknak készít játékokat, akik a játék miatt játszanak: vagyis a PC-tulajdonosoknak. Ők azok, akikből igazi rajongók lehetnek, akik életérzésként tekintenek egy-egy játékra, akik az adott sikertermék pólóját hordják...

Két tanulság a végére. Az első: a jól bejáratott platformok megmaradnak; a második: a webes világban is érvényes, hogy azzal érdemes foglalkoznunk, amit igazán szeretünk.

■ N. B.

## EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

### Vakációs bibliahét

A Gyantai Református Egyházközség ismét a Nagyváradai Evangélikus-Lutheránus Egyházközséggel közösen szervezett vakációs gyermek- és ifjúsági bibliahetet Gyantán augusztus 11–17. között. Ezen a nyáron sikerült bekapcsolni a programba a Gyantához tartozó kisházi szóránnygyülekezetben nyaraló református gyermekeket is. A huszonöt-harminc fős gyantai csoport tagjai hamar összeszoktak a hozzájuk csatlakozott kisházi és nagyváradai gyerekekkel, és nagyon jó hangulatban, aktívan vettek részt a foglalkozásokon. A *Válaszút* címmel a hollandiai KOEN (Keresztény Oktatásért és Erkölcsei Nevelésért) Alapítvány által összeállított program alapján a kicsiknek *Soós Orsolya* tanítónő, míg a nagyoknak *Mátyás Attila* evangélikus lelképásztor tartotta a foglalkozásokat.

A tartalmas hét záróalkalma a vasárnap délelőtti istentisztelet volt a gyantai református templomban. Itt a helyi lelképásztor (e sorok írója) hirdette Isten ígését a 119. zsoltár 103–105. versei alapján, hangsúlyozva, hogy ha a szülők azt szeretnék, hogy gyermekeik Krisztus útján járjanak, legelőször maguknak kell befogadniuk az Igét, és a családban együtt kell járniuk az ő útján.

Az istentisztelet végén a táborban részt vevő gyermekek bábjátékkal örvendeztettek meg a gyülekezetet. Az istentiszteletet szeretetvendégség követte a gyülekezeti kultúrházban, ahol kiállították azokat a munkákat, amelyeket a gyermekek a hét folyamán a kézműves-foglalkozásokon készítettek.

Isten nevében köszönetet mondunk a sok önkéntes segítőnek, akiknek munkája gazdagabbá és élménydúsabbá tette a mindennapi foglalkozásokat. Augusztus 24-én a nagyváradai evangélikus templomban is hasonló táborzáró műsorra került sor a délelőtti istentisztelet keretében.

■ SOÓS JÓZSEF-TAMÁS (Gyanta)

### Bibliai ön- és társismereti tábor

*Milyen vagyok, Istenem?* Ezzel a címmel rendezett bibliai önismereti táborot gyermekeknek a Tótkomlói Evangélikus Egyházközség. Az ön- és társismeretre épülő anyag a testrészek és az érzékszervek felől – sok-sok játékon keresztül – közelítette meg a Bibliát. A Szentírásban számos olyan igehelyet találunk, amelyek lehetővé tesznek egy ilyenfajta megközelítést.

Az idén új helyszínen – az egyházközség fenntartásában működő Napraforgó házban és a tavasszal átadott Luther-házban – tölthettek együtt egy hetet a hittanos gyerekek. Az eddigi kopáncsi nomád körülményeket tehát 21. századi környezet váltotta fel.

A nyár utolsó gyermekprogramján a környezettudatosság is megjelent. Az egyházunk gyermek- és ifjúsági osztálya által kiírt pályázaton elnyert támogatás lehetőséget adott arra, hogy – sok új csapatépítő játék vásárlása mellett – az eddig használt eldobható étkezés helyett tartós, színes, tetszetős étkezletet is beszerezzünk.

A gazdag program lebonyolítását a Tótkomlói Evangélikus Nőegylet tagjai is segítették, akik aktívan részt vettek a gyermekek ellátásában. Egyebek mellett – a korábbi évekhez hasonlóan – több száz palacsintával örvendeztettek meg a résztvevőket. Hasonlóan nagy örömet szereztek a *Simonka György* országgyűlési képviselő által felajánlott görögdinnyék – darabszámuk pontosan megegyezett a táborozó gyerekek létszámával.

Egyházközségünk ezen a nyáron is több tábor szervezett különböző korosztályok számára, melyek mindegyikében közös volt, hogy a Biblia útmutatásaira épültek, tevékenységeik során a gyermekek közvetlenül tapasztalhatták meg a keresztény értékeket. Az elmúlt táborokért hálát adunk, a most induló tanévre pedig Isten áldását kérjük a szeptember 7-i tanévnyitói istentiszteletünkön.

■ SZPISÁK ATTILA (Tótkomlós)

# 580 esztendeje született az első név szerint ismert magyar költő

► „Eddig Itália földjén termettek csak a könyvek, / S most Pannónia is ontja a szép dalokat. / Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám, / Szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld!” – szól ekképpen 1465 tájképről a *Pannónia dicsérete* című hazafias epigramma, mely egy kivételes korban vettett papírra egy kivételes ember által, aki európai hírre tett szert – s akinek valójában az eredeti nevét sem ismerjük.

A későbbi költő valószínűség szerint egy horvát kisnemesi család sarjaként látta meg a napvilágot 1434. augusztus 29-én, feltételezhetően *Kesincei*, avagy *Csezmiczei János* néven. Édesanyja ágáról a nagynevű bíboros, esztergomi érsek, *Vitéz János* volt a nagybátyja. Ő volt az, aki felkarolta s egyengette az ifjú pályáját: előbb a Sebes-Körös partjára, *Szent László* városába, Nagyváradra – ahol a *Hunyadi* ifjak is okosodtak –, majd Itália földjére küldte, hogy ne a „hazai árnyékot” keresse, hanem a „lényegre törjön”. Bolognáól északra, a „tökéletes reneszánsz városként” emlegetett Ferrarába került, ahol a világ híres költő-tudós-pedagógus, a veronai *Guarino* magániskoláját járta ki. Amellett, hogy megtanult latinul, görögül, főképpen a reneszánsz gondolkodás emberközpontúságát, a klasszikus tudományokat, művészeteket is megismerte, s itt értte igazán költővé, itt vált a sokak által becsült

*Pannóniai Jánossá*, vagyis *Janus Pannoniusszá*:

„János volt a nevem, s Janus, ki e verseket írta! / Megmondom, ha netán, tudni kívánod okát. / Nem buta gögből hagytam cserben a régi nevem, nem! / Tudna-e bárki különb s szebb nevet adni nekem? / Ezt hittem magam is s lásd, Janus lettem, amint a / Múza magához emelt s megkoszorúzta fejem” – vall ekképp névváltoztatásáról az itáliai magyar diák.

Tanulmányai sorában Ferrarát Padova követte, mely Európa egyik első egyetemi városaként ismert. Itt jogi tanulmányokba kezdett, pontosabban kánonjogi tanulmányokba. Az alapos okulás után még jobban kinyílt számára a világ. Itáliai körút következett, de közben röpke időre kis hazai kitérő, ahol rang is várta: váradi örkanonokság. Ekkortájt írta első pannóniai tárgyú elégiáit. Az igazi példahely számára azonban Róma volt, ahol nem tartózkodhatott soká-



ig, mert rövidesen újra haza kellett térnie.

Tizenegy év után itáliai életétől nem szívesen vált meg, hiszen ott már híressé vált, nagyra tartották, s óriási sikereket remélhetett még. *Mátyás* megkoronázásával azonban nem kisebb feladatok vártak az ifjú prépostra Magyarországon, mint hogy ő is kivegye részét a haza újjászervezéséből.

Bár főként politikai feladatokat kapott – mint királyi kancellár –, nem hagyott fel a költészettel, sőt fő céljának tekintette a műveltség-gel szembeni küzdelmet, a humanista kultúra mind szélesebb terjesztését. Ezt szolgálta a ritkábbnál ritkább könyvek gyűjtése, könyvtár lét-

rehozása s mindazon erőfeszítése, amely új otthonát, Pécsét kívánta volna egyfajta kulturális centrummá tenni.

Miután nagybátyja nemcsak az ország legbefolyásosabb személyisége s az uralkodó legfőbb tanácsosa volt, az ország legfőbb egyházi vezetőjeként továbbra is kezében kívánta tartani a feladatokat. Ehhez segítségül legbizalmasabb emberei, vagyis püspökei közé emelte Janust is. Az íróasztalánál gyakorta verseket írogató pécsi püspöknek hamarosan nagy feladatokkal kellett megbirkóznia: azon kellett munkálkodnia, hogy megszabadíthassák az országot és egész Európát a törököktől való veszedelemtől egy törökellenes nyugati szövetség életre hívásával. Ezért hát újabb feladatokat vállalt, latba vetette hírnevét, tekintélyét, levelezett, tárgyalt, utazott, visszament Firenzébe és Rómába is, ahol rendkívüli tisztelettel fogadták. De útközben váratlan hír érte: *Mátyás* hosszú távú békében egyezkedik a szultánnal. Janus befolyásos s igencsak fáradtságos politikai-külpolitikai munkája egyik percről a másikra fulladt kudarcba.

Nagybátyjával és a velük egy húrton pendülő főurakkal rövidesen szembefordultak a magyar uralkodóval, a német birodalmi gyűléstől vár-

tak sürgős segítséget, hogy végül lengyel uralkodójelöltjüket a trónra ültethessék. *Mátyás* azonban résen volt, mindenről tudomást szerzett, s nagy haraggal vetett gátat az összeesküvésnek. A pápai követ közbenjárásáig börtönbe vettette az összeesküvőket.

Janus nem volt hajlandó feladni elveit. Egy darabig a pécsi várban védekezett, majd amikor már tarthatatlanná vált minden, elmenekült. Útra kelt szeretett Itálija felé. Nem ért célba; gyenge tüdeje felmondta a szolgálatot. Útközben, Zágráb mellett halt meg 1472. március 27-én. Alig harmincnégy esztendősen hunyta le a szemét, nem érve meg annyira várt „tavaszát” – az *Egy dunántúli mandulafáról* című versére utalva –, mandulafa-élete jelképes virágba borulását. Nem tudott kiteljesedni jobb sorsra érdemes élete.

Janus Pannoniuss, aki pap létére nem idegenkedett életvidámságról, műzsákról, sőt az egyházat bírálva sem megszólalni, a magyar irodalom első név szerint ismert költője, a magyar költői öntudat első kifejezője, Magyarország számára az első hírnevet, ismertséget hozó poéta volt. Születésének e jeles évfordulóján ne legyenek restek felidézni egy-egy sorát!

■ KERECSENYI ZOLTÁN

## Szeptember 19–21., Balatonföldvár Meghívó protestáns médiaműhelyre

**Téma: A recenzió recepciója, avagy a kulturális újságírás korunk médiájában**

Idén is aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső, szakmai kérdései iránt érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 19–21. között tartandó médiaműhely elsősorban a műkritika, a recenzió műfaját kívánja vizsgálni tárgyává tenni, különös tekintettel annak értékközvetítő esélyeire. A balatonföldvári konferencia vendégeire – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársaként is számít közösségünk.

**Akik már elfogadták meghívásunkat:** Hoppál Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára • Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke • Tóth-Holló Tamás, az MTI főszerkesztője • Pető Tibor, a Magyar Nemzet munkatársa • Antall István, a Magyar Rádió szerkesztője • Devich Márton, az MTI Kulturális Szerkesztőségének kiemelt szerkesztője • Osztovsz Ágnes, a Helikon Könyvkiadó irodalmi vezetője • Petrőczy Éva, a Károli Gáspár Református Egyetem nyugalmazott docense • Alexa Károly irodalomtörténész • Oszváth Sándor művelődéstörténész

**A részletes program a Prúsz honlapján olvasható.**

A protestáns médiaműhely helyszíne: Bethesda Baptista Üdülő és Konferenciaközpont, Balatonföldvár, Spúr István u. 21.;

**Időpontja: 2014. szeptember 19–21.**

Részvételi díj (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 9500 Ft, Prúsztagoknak: 7500 Ft.

**Jelentkezni (a férőhelyek függvényében) szeptember 15-ig a prusz@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet.**

## HÍREK, HIRDETÉSEK

### Életutak tanúságtétele

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület és a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség rendezésében *Életutak tanúságtétele* címmel sorozat indul ősztől. Az első alkalom szeptember 11-én 17 órakor kezdődik az egyházközség gyülekezeti termében (Budapest XI. ker., Bocskai út 10.). Áhítattal szolgál *Gáncs Tamás* (2Krón 6,1–21). Előadást *Rözse István* ny. evangélikus lelkész tart.

### GYÁSZJELENTÉS

A gyász fájdalomtól megrendült szívvel, de Isten akaratát elfogadva tudatjuk, hogy *Molnár Jenő* nyugalmazott evangélikus lelkész, betegségét türelemmel viselve, életének 78. évében, augusztus 23-án elhunyt. Hamvait szeptember 5-én, 14 órakor helyezzük örök nyugalomra a szentgotthárdi temetőben. Gyászolják: felesége, leánya, testvére, sógornói.  
Köszönjük, Istenünk, hogy velünk volt.

## Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (szeptember 7.)**

*Jézus Krisztus mondja: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbenem.”* Jn 14,1 (Zsolt 27,1a; Mk 7,31–37; ApCsel 9,1–9/10–20; Zsolt 37,21–40) Ha költözködnünk kell, szívünkbe nyugtalanság költözhet. Főként, ha az addig velünk élő szeretteinktől kell megválni, ha ismeretlen környezet vár ránk. Örömteli lehet, ha igényesebb otthonra válhatjuk a régit. Az Úr Jézus búcsúbeszédeiben készíti tanítványait elköltözésére a földi világból. Ennek hallatán nyugtalanság lesz úrrá rajtuk. Mi lesz most velük? Jézus szívükre helyezi: visszatérte a mennyei hajlékba egyúttal örök lakhely készítése az övéi számára! Mindazoknak, akik hisznek benne. Szavának szabadító erejével készülhetünk a mennyei hajlékba!

**Hétfő (szeptember 8.)**

*Jézus mondta: „Bizony, bizony, mondom néktek: aki hisz, annak örök élete van.”* Jn 6,47 (Zsolt 84,13; Mt 9,27–34; 2Krón 1,18–2,17) Nap mint nap megrendülve tapasztaljuk, hogy esendő, törekeny, mulandó a földi életünk. Dávid mondta Jónátánnak: „Csak egy lépés választ el a haláltól.” (1Sám 20,3) János apostol szavából vigasztalást, erőt meríthetünk még életveszélyben, sőt gyászunk szorongató fájdalma közepette is: „Megjelent az élet..., ezért hirdetjük nektek is az örök életet.” (1Jn 1,2) Jézus Krisztus a feltámadás és az élet! A vele való elszakíthatatlan közösségre készít fel bennünket Szentlelkével. Őt kérhetjük: Uram, ha reám tör a halálfélelem sötétje, őrizd meg szívemben ígrettedbe vetett reménységem fényét!

**Kedd (szeptember 9.)**

*Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez.* Ef 2,8 (Ézs 63,9; 4Móz 12,1–15; 2Krón 3,1–17) Hatalmas örömhír rejlik az apostoli hitvallásban. Van szabadítás bűneinkből, a halálból, a kísértet hatalmából. Van Szabadító, aki a Golgotán törlesztette helyettünk és érettünk vétkek adósságunkat. Amit ott vállalt magára az egyedül Igaz, meghaladott minden emberi várakozást. Ez a kegyelem. Ha a keresztre néztek, rádöbbenhetek: nincs mivel dicsekednem előtte. „Egy menekvés van: hozzád térni, szívem kitérni, irgalmat kérni!” (EÉ 431,1) A benne való hit által már jelen idejű az, ami a színről színre való látásban válik boldog megtapasztalássá.

**Szerda (szeptember 10.)**

*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!* Ézs 43,1b (Lk 10,20; Mt 17,14–20/21; 2Krón 5,1–14) Urunk szavában sokan örvendező szívvel fedezik fel keresztesülésük ígétét. Áldás rejlik abban, ha emlékeztetnek szüleink, keresztszüleink, miként előzőtt meg bennünket Urunk szeretetével már akkor, amikor még nem ismerhettük őt. Ma újra hozzánk érkezik bátorítása! Csodálkozunk rá örömmel: mennyei Atyánk gyermekeiként tart számon bennünket, nem kell félnünk! Biztonságban van életünk a Krisztussal és övéivel való közösségben!

**Csütörtök (szeptember 11.)**

*Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba.* Jn 1,9 (4Móz 6,25; Jak 5,13–16; 2Krón 6,1–21) A testté lett Ige Jézus Krisztus! Ő jelenti ki: „*En vagyok a világ világossága*.” (Jn 8,12) A felkelő nap fénye elűzi az éjszaka sötétjét. Aki Jézussal találkozik, átéli: ő mindenkinél jobban ismer, nem maradhat előle rejtve semmi. Megítéli bennem, ami ellene és embertársaim ellen való. Ugyanakkor szeretetének, irgalmának sugarával gyógyít. Uram, ragyogd be életemet ma is igéd világosságával, hogy ne tudjon erőt venni rajtam a hitetlenség, szeretetlenség, reménytelenség sötétje.

**Péntek (szeptember 12.)**

*Ha Isten segít, a falon is átugrom.* Zsolt 18,30 (Róm 8,37; Lk 23,6–12; 2Krón 6,22–42) Áthatolhatatlannak tűnő falként tornyosul eléd, testvérem, megoldásért kiáltó próba, rendezetlen ügy? Úgy érzed, csődöt mond minden eddigi tapasztalatod, felkészültséged, erőd? Kimerültek lehetőségeid, már belefáradtál a segítség keresése közbeni elutasításba, tehetetlenségbe? A szoltáros vallomása biztat: ne csak magadra nézz, emberi lehetőségeiddel számolj! Van gondviselő mennyei Atyád. Hidd el, nem feledkezett meg rólad! Hívd segítségül őt! Ami számokra lehetetlen, az általa lehetséges.

**Szombat (szeptember 13.)**

*Ezt mondja a Seregek Ura: Bizony, aki titeket bánt, a szemem fényét bántja!* Zak 2,12 (Róm 8,31b; Ézs 57,15–19; 2Krón 7,1–10) Akit nagyon szeretünk, akinek sorsa nem közömbös számunkra, azt „szemünk fényeként” emlegetjük. Urunk nem tesz kivételt, a benne bízokat mind ilyen drágának tartja. Aki üldözi és az életét is képes kioltani annak, aki a mindenható Istent imádja, az magát az élő Urat bántja! Nem csupán a Krisztus utáni első három században kellett átélniük a keresztényeknek, hogy még életükkel is fizethetnek hitükért. Napjainkban megrendítő híreket kapunk keresztény gyermekek és felnőttek kivégzéséről, otthonukból elűzött testvéreinkről. Urunk látja övéi könnyeit, szenvedéseit, mártíromságát. „*Majd én fölelem a kezemet ellenük...*” – mondja üldözőikről a 13. versben. Imádságainkban emlékezzünk meg Krisztusért szenvedő testvéreinkről, s ami rajtuk áll, tegyük meg értük!

■ DEME DÁVID

## VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 10-étől augusztus 17-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
7.20 / Duna Tv Isten kezében	5.15 / M1 Hajnali gondolatok	14.10 / Pax Tv Poézis együttes (koncertfilm)	8.00 / Duna Tv Lyukasóra (irodalmi műsor)
9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból	7.35 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)	17.30 / Pax Tv Nyitott ajtók (magazinműsor)	13.30 / M1 Szentágotthai János – ahogy a tanítványok emlékeznek
9.30 / ZDF (német) Evangélikus szabadtéri istentisztelet közvetítése Grossenknetenből	9.00 / Pax Tv Wrocław (riportfilm)	Evangélikus fejlesztések Szombathelyen	14.20 / Duna Tv Vers – Radnóti Miklós: Nem tudhatom...
10.55 / M1 Evangélikus ifjúsági műsor	14.05 / Kossuth rádió Arcvonalok	20.00 / Pax Tv Kút (élő interaktív műsor)	15.45 / Duna World Metodista magazin
11.00 / Duna Tv Református istentisztelet közvetítése Káposztásmegyerről	21.40 / Duna World Zápor (magyar játékfilm, 1960) (77)	Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	22.40 / Duna World Magyar első (magyar ismeretterjesztő sorozat)
11.30 / M1 Mai hitvallások	23.15 / M1 Aranyomszék (kulturális magazinműsor)	20.55 / Duna World A rejtélyes XX. század	Az első magyar opera
Pánczél Tivadar ny. lelkész portréja	23.30 / Duna Tv A magyar alma (magyar dokumentumfilm)	22.20 / Duna World Hitvallók és ügynökök	23.45 / Duna Tv Ösvény a Viharsarokban (magyar dokumentumfilm)

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) Napi útravaló (credoradio.hu)	5.00 / Duna World Duna anizksz	8.10 / Duna Tv Isten kezében	07.20 / Duna Tv A Lélek erejével – konfirmáció Kalotaszegen
10.25 / M1 Család-barát (délelőtti magazinműsor)	A Duna legszebb ékköve, Budapest	9.00 / Duna World KorTárs	9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
19.00 / Bartók rádió Három szőlőben	8.00 / Duna Tv Szerelmes földrajz	Vigadó	12.40 / Duna Tv Gázolás (magyar játékfilm, 1955) (103')
21.35 / Duna Tv Kalandorok (magyar játékfilm, 2008) (109')	19.30 / Duna World Szellem a palackból	16.15 / Duna Tv Viadukt (magyar–amerikai–német játékfilm, 1982) (96')	21.04 / Kossuth rádió Betsabe
21.40 / M2 Szimfonik Live 2.0 (magyar koncertfilm)	Balogh László zászlógyűjteménye	20.25 / Duna World A Boban & Marko Markovic Orchestra koncertje	Papp Károly jelenetének rádióváltozata
22.00 / Duna World Velünk élő Trianon (magyar dokumentumfilm-sorozat)	22.15 / Duna World Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)	20.55 / Pax Tv Holokauszt (emlékműsor)	21.20 / Duna World Gasztróangyal
	22.55 / Duna Tv Goya kisértelei (spanyol játékfilm, 2006) (109')	23.35 / Duna Tv MűpArt (koncertfilm)	Tokaj
	23.45 / Pax Tv Emmausi vacsora	Gryllus Dániel és barátai	01.10 / Duna Tv Napok, évek, évszázadok
			Tökécszi László műsora

### Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu  
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.  
**Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).  
**Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).  
**Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).  
**Tervezőszerkesztő:** Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).  
**Rovatvezetők:** dr. Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). **Felelős vezető:** Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadót:** Terjeszti a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál.** • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

